YENİ

Güney

TEMMUZ/1978
15 LİRA

7

AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE SİYASET DERGİSİ/KURUCUSU YILMAZ GÜNEY

DUYURU

5. ci sayıdan itibaren GÜNEY'i kendi gücümüzle dağıtmaya başlamıştık, okuyucularımızın bize gönderdiği yazılardan Güney'in büyük bir kitleye ulaşamadığını anladık.

Halkımızın da büyük desteğiyle gerçekleştirdiğimiz bu dağıtım özünde amatörce olduğundan çeşitli aksaklıklar oldu, bunları giderme ve Güney'in geniş bir kitleye hitabını sağlama amacıyla İSTANBUL ve ADANA dağıtımını YURT-DA'ya verdik.

Dağıtım önemli bir konu ve gücümüzün büyük bir kısmını dağıtıma ayırmamız gerekiyor, bu da çeşitli aksaklıkları beraberinde getiriyor. Bu yüzden diğer (Yayın-Araştırma vb.) dallarda ve dağıtımda başarabilmemizin tek kıstası GÜNEY'e bizzat halkımızın sahip çıkmasıdır. Şimdiye kadarki desteğin devamını dilyior, Güney'in satışı, dağıtımı için tüm yurtseverleri yardıma çağırıyoruz.

ADRESİMİZ: Sakızağacı Cad. Güney Han Kat 1 No: 2 Beyoğlu-İST.
Tel: 49 52 63 - 49 80 74

yeni Güney

Sahibi: FATMA BÜTÜN Yazıişleri Müdürü: EROL GÖZMEN
Abona Şartları Yıllık 180 - Altı aylık 90 Yurt dışı iki katı
Yazışma ve Yönetim adresi: Sakızağacı Cadde Güney Han Kat: 1 No: 2 Beyoğlu - İstanbul Telefon: 49 52 63 - 49 80 74
Dizgi, Baskı, Cilt: Ağaoğlu Matbaası Tel: 27 73 37

15 - 16 HAZİRAN ŞANLI DİRENİŞİ GÜNÜMÜZE IŞIK TUTUYOR!

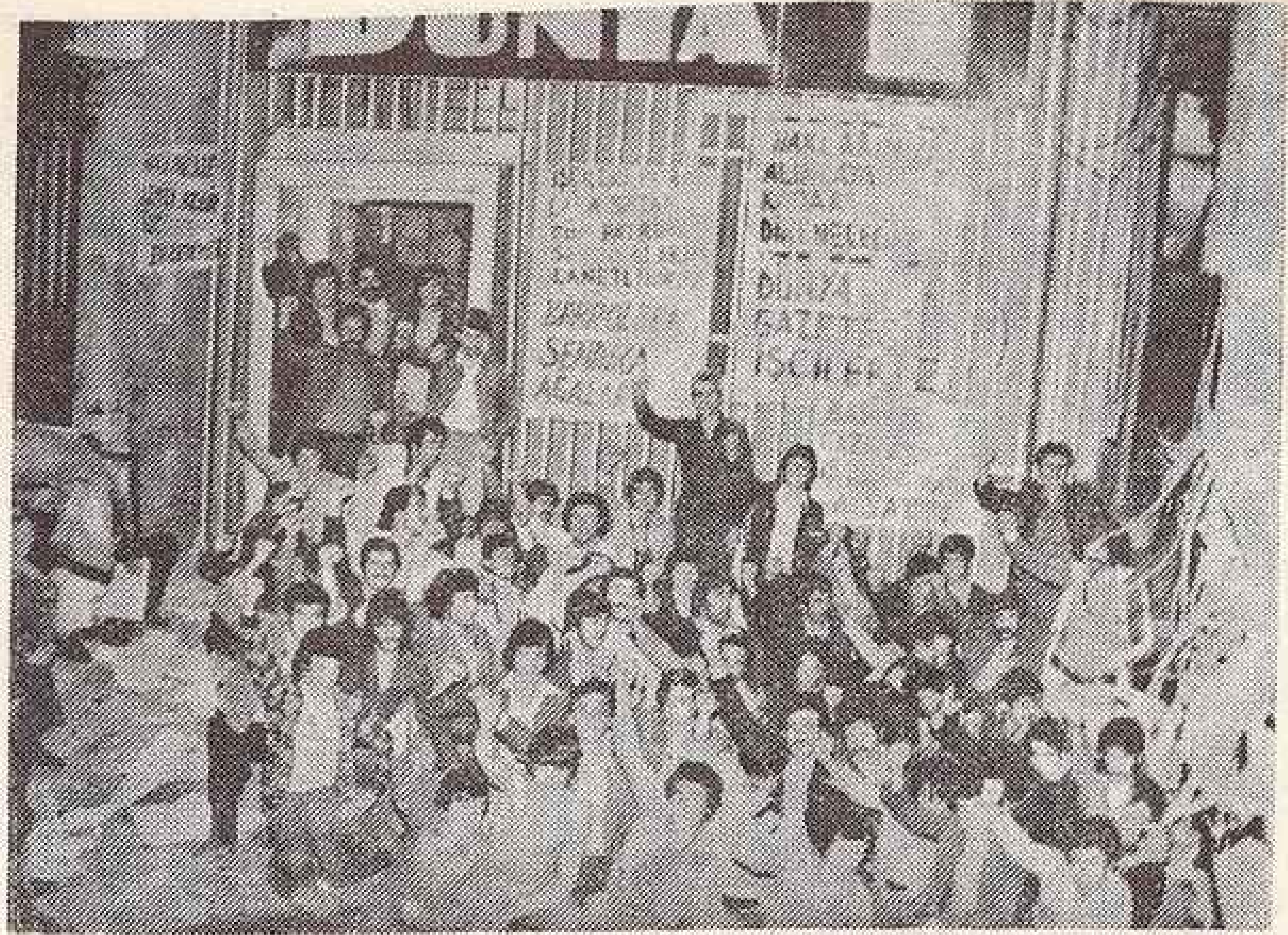
15-16 Haziran direnişi, işçi sınıfımızın mücadele tarihinde önemli bir yere sahiptir.

1960'larda kazandığı sınırlı özgürlüklerle, işçi sınıfı 1970'lere gelinceye kadar 485'i büyük şehirlerde olmak üzere 700'ün üstünde direniş koydu. 1960 yılında sadece 4 direniş koymuşken, 1970 yılında işyeri işgali de dahil olmak üzere, 150'den fazla direnişte bulundu.

İşçi sınıfı bundan sekiz yıl önce, 15-16 Haziranda ilk defa, siyasal istekler doğrultusunda bu kadar büyük direnişi gerçekleştirdi. Sendikacıların sınırlama çabalarını da geride bırakan hareket, kendiliğinden de olsa gelişerek, çağımızda halkların gerçek kurtuluşunun işçi sınıfı önderliğine muhtaç olduğunu bir kere daha gösterdi.

Artık, onun eylemlerini sadece ekonomik istekler getiren hareketler olarak sınırlamak mümkün değildi. O, açlığa, işsizliğe, yoksulluğa karşı halkın yürüttüğü mücadelenin en önündeydi. Emperyalist, sosyal - emperyalist sömürücüler ve kaynağını emperyalizmden alan her türlü gerici akımlar bu şanlı direniş karşısında telaşa kapıldılar. Meydanlara ve yürüyüş güzergahlarına polisi, ordusu, topuyla, tankıyla barikat kurdular, kitleler barikatları korkusuzca aştılar. Yüzbinlerin, bu büyük kitle hareketi karşısında sömürücü, gerici güçler yaygarayı bastılar; »ihtilal provası yapılmaktadır». «Devlet tehlikededir.» Arkasından gerici güçler çıkarlarını korumak için sıkıyönetim ilan ettiler. İhbar, işkence, zindan, yükselen mücadeleyi durdurmaya yetmedi.

Bugüne 15 - 16 Haziranların direniş ruhuyla gelindi. Yarınlara emperyalist, sosyal - emperyalist güçlere ve onların uşaklarına karşı yükselen mücadele bayrağıyla yürünecek...

BABI - ALİ'DE KOPAN HALKA!

Türkiye'de basın denince hemen yanı başında Bab-ıali gelir akla. Çünkü bütün yayıncılığın, özellikle de basının merkezidir Bab-ıali. Türkiye'deki sömürü, baskı ve talan mekanizması, burada da görevini «hakkıyla» yapmakta, basında çalışan emekçileri ağır iş koşullarında sömürmeye devam etmektedir.

İşte, geçtiğimiz mayıs ayının son haftasında Babı-ali'de ilk kez, Dünya Gazetesi emekçileri grev yaparak bu baskı ve sömürü zincirini kırmanın ilk adımını attılar. Bu grev hem Bab-ıali geleneğine, hem basın ağalığına, hem de sendika ağalığına indirilen bir darbe oldu.

Çünkü, Bab-ıali'de ilk grevdi. Hem de patron uşağı sendikacıların oyalamalarına dur diyen, bizzat emekçilerin insiyatifinde gelişip başarıya ulaşan bir grevdi.

Dünya grevi şu süreci işledi; kol emekçilerinin, sendika temsilcileriyle işveren arasında altı aydır süren toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sonuç vermeyince, Türk-İş'e bağlı Basın-İş gazetede grev kararı alıp, bu naylon kararı kapıya astırdı. Ancak grev kanuni süresi içinde uygulamaya girmedi. Patron uşağı sendika temsilcilerinin oyalamaları, kol işçilerinin sorunlarına kendi insiyatifi altında sahip çıkıp, direnişe başlamalarına yol açtı. Kol emekçilerinin başlattığı grevi, fikir işleri de —birkaç patron uşağı hariç— desteklediler. Greve karşı kitlelerin desteği konusunda bir «Dünya» emekçisi şunları aktarıyor; «Grev süresince geniş kamuoyu yaratıldı. Duvar gazeteleri asıldı. Bildiriler dağıtıldı. Hatta gazeteyi başka matbaalarda bastırma girişimi oradaki emekçilerce geri çevrildi. Başta Halkın Kurtuluşu, Halkın birliği, giyim işçileri der., İYDGD, YDGF. olmak üzere çeşitli kuruluş ve dernekler grevi desteklediler. YDGF'den arkadaşlar grev süresince bizlerle yatıp kalktılar. Çevre lokantalar yiyecek ihtiyacımızı karşıladılar.»

Grev, 10. gününde işçilerin haklarını almasıyla sonuçlandı. Çeşitli sosyal hakların yanısıra, ilk yıl 3000, 2. yıl 1650 lira ücret zammı; ilk yıl 3, ikinci yıl 4 maaş ikramiye verilmesi sözleşme maddeleri içinde yer alıyor.

Ancak sözleşme henüz uygulamaya girmedi. Bu arada 15 kadar işçiye noterlik kanalıyla iş akitlerinin feshi bildirildi. Bunlar gazete patronlarını ve sendika ağalarının grevi geçersiz sayma çabalarının son taktikleridir. Onların bu çabaları, işçilerin kararlı, inançlı mücadelesiyle iflas etmeye mahkumdur. Artık, Bab-ıâli'de kazanılmış bir mücadele, hem de bu iş kolunda çalışan tüm emekçilere örnek bir zafer vardır.

YILMAZ GÜNEY'E ÖDÜL VERİLDİ

Genel İş Sendikası (Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası) Üsküdarda düzenledikleri konferansta çeşitli dallarda ödüle hak kazanmış, kişi ve kuruluşlara ödüller dağıtmıştır.

Genel İş Sendikasınca Yılmaz Güney Türkiye İşçi Sınıfının Faşizme ve Emperyalizme karşı verdiği mücadeleye katkılarından dolayı ödüle layık görülmüş, 22 Nisan 1978 tarihinde Üsküdar'da bir sinemada düzenlenen törenle resimdeki ödül verilmiştir.

ULUSLARARASI VI. İSTANBUL FESTİVALİ YAPILIYOR

Uluslararası VI. İstanbul Festivali 20 Haziran - 15 Temmuz tarihleri arasında yapılıyor. Çeşitli konserlerin ağırlıkta olduğu festivalde, tiyatro, halk oyunları ve bale gösterileri de yer alıyor. Ayrıca çeşitli sergiler açılacağı belirtiliyor.

Festivale Türk topluluk ve sanatçılarının yanısıra, çeşitli ülkelerden topluluk ve sanatçılar katılıyor. ABD, Fransa, İngiltere, İspanya gibi emperyalist ve kapitalist ülkelerin yanısıra Sovyetler Birliği, Bulgaristan, Çekoslovakya, Yugoslavya, Polonya gibi sosyal-emperyalist ve revizyonist ülkeler de katılıyor. Dünya halklarına karşı sosyalist maskesi takan bu ülkelerin sanatının, burjuva sanatı mı, sosyalist sanat mı olduğuna, bu gösterilerin izlenmesinin belli ölçüde açıklık getireceği kanısındayız.

NAZIM HİKMET ANILDI

Nâzım Hikmet, Türkiye Yazarlar Sendikasının 2 Haziran 1978 tarihinde düzenlediği gecede 15. ci ölüm yıldönümünde anıldı.

Gece Ruhi Su'nun Dostlar topluluğunun eşliğinde söylediği Devrimci türkü ve marşlarla başladı. Nâzım'ın şiirlerinin okunduğu, Türkiye devrimine katkıları ve yaşantısının anlatıldığı geceye bir de «38 Harbiye Olayı» adlı oyunundan pasajlarla devam edildi.

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI 5. KURULUŞ YILI ŞENLİĞİ

Türkiye Yazarlar Sendikası kuruluşunun 5. ci yılını 10-24 Haziran tarihleri arasında düzenlediği Şenlik Haftasıyla kutladı.

Sendikaya üye tüm yazarların kitaplarını imzalamaları kutlama süresi boyunca belirli günlerde devam etti. Sendika bunun yanında Merhaba gösteri topluluğunun 141 - 142 adlı oyununu sergiledi. Taksim Sanat Galerisinde düzenlenen hafta, galeri dışındaki gösterilerle devam etti.

17 Haziranda Harbiye Şehir Tiyatrosunda Sendika tarafından, Nâzım Hikmet Enstitüsü yararına Uğur Mumcu'nun Sakıncalı Piyade oyunu, 20 Haziran'da İstanbul Tabib Odasında TYS Çeviri Kurulunun hazırladığı bilim adamlarının iştirakıyla Çeviri ve Sorunları adlıkonular verildi. Ayrıca, Pere Palas Otelinde Romen Yazarlar Birliği ile Sendika arasında karşılıklı kültür alış verişi anlaşması imzalandı.

BİR MAYIS MAHALLESİ HALKININ ŞANLI DİRENİŞİ ANTALYA FİLM FESTİVALİNDE

2 Eylül 1977 tarihinde hakim sınıflar 1 Mayıs mahallesine tankıyla, polisi, jandarmasıyla 1 Mayıs Mahallesi halkına saldırdı, binlerce ev yıkıldı, kan akıtıldı. Halk Sinema Gurubundan İshak Işıtan bu vahşeti ve buna karşın halkın yıkılamayan güçle direnişini anında filmde aldı. 2 Eylül Direnişi adı altında hazırlanan bu film 25 dakikalık kısa metrajlı siyah beyaz bir filmdir.

XV. Antalya Uluslararası Altın Portakal Film Yarışmasına katılan kısa metrajlı filmler : Güner Sağıroğlu'nun Ladik 76, Ahmet Soner'in Ekmek Masalı, Suha Arın'ın Urartunun iki mevsimi, ve İstanbul'un çağırdığı Su, Özcan Arcan'ın üç bölümlük kısa filmi, Erdoğan Tokatlı'nın Sessiz Şehir adlı çalışmaları.

2 Eylül direnişi adlı filmden bir görüntü.

XV. ANTALYA ULUSLARARASI SANAT ŞENLİĞİ 1 - 8 TEMMUZ TARİHLERİ ARASINDA YAPILIYOR

Antalya belediyesi tarafından düzenlenen şenlikte bu yıl çeşitli yarışmalar bulunmaktadır. Esas ağırlığı gene film yarışmaları oluşturmaktadır. Ulusal Altın Portakal Film yarışması, Ulusal Altın Portakal Kısa Film yarışması, Uluslararası Altın Portakal Film yarışmasının yanı sıra Hafif Batı Müziği dalında Altın Portakal Şarkı Yarışması yapılacaktır. Ayrıca şenlikte uluslararası plastik sanatlar sempozyomu ve öğrenciler arası çeşitli yarışmalar yapılacaktır.

Kültür Bakanlığının ödül koymasıyla ödül miktarları artmıştır. Uzun metrajlı film dalında birinci gelen filme altın portakal ödülü ve 150 000 TL, ikinci gelene 135 000 TL, üçüncü gelene 120 000 TL ödül verilecektir. Kısa metrajlı film dalında ise birinci gelen filme 55 000 TL, ikinci gelene 45 000 TL, üçüncü gelene 40 000 TL ödül verilecektir. Ayrıca başarılı oyunculara yönetmen, senaryo yazarı, vb. altın portakal ödülleri verilecektir.

Ulusal Altın Portakal film yarışmasına ön eleme sonucu 10 film seçilmiştir. Jüri ise 12 kişiden oluşmaktadır.

ALTIN ORFE MÜZİK YARIŞMASI YAPILDI

Bulgaristan'da her sene hafif batı müziği dalında yapılmakta olan Altın Orfe, Müzik Yarışması 20 Haziran salı günü yapıldı. Yarışmada derece alanların şarkıları TRT televizyonunca naklen yayınlandı

Türkiye, Yunanistan ve Finlandiyalı sanatçıların yanısıra Bulgaristan'lı sanatçıların izlenmesi, başta Sovyetler Birliği olmak üzere doğu bloku ülkelerinin hala sosyalist olup olmadığını düşünen, araştıran, kafalarında bu sorunu çözmeye çalışanlara, bazı şeyleri görme fırsatı yarattığından çok yararlı oldu.

Batı dünyasında gitarlı, uzun saçlı, smokinli, papyonlu erkek, baştan aşağı makyajlı, garip giysiler içinde dansedip şarkı söylerken kendinden geçen kadın sanatçılar nedir? Neyi temsil ederler? Neyin aracıdırlar? Neye hizmet ederler? Bunların cevabı bilinmektedir. Peki aynı şeyleri Bulgaristan'da görürsek ne yapacağız? Aralarındaki farkı, benzerliği gözlerimizle görüyoruz. Bunlara sosyalist ülkenin sosyalist kültür ve sanatını oluşturmağa çalışan sanatçılar diyebilirmiyiz. Emperyalist burjuva sanatıyla sosyalist sanat bu denli benzer olabilir mi? Uzun uzun düşünmeliyiz...

KÜRSÜ / EMİL GALİP SANDALCI

ECEVİT'İN SOLO UÇUŞU VE ŞU CHP

Birinci Dünya Savaşının romantik hava kahramanları vardı. Fransız, Alman, İngiliz, Amerikalı. Boğuşan milyonların yanında, denizde damla, bir avuç genç, gözüpek, havacı şövalye. Yeryüzünden, çıplak gözle pek de uzaklarda olmayan gök maviliklerde başa baş, teke tek döğüşürlerdi. Uçaklarına yerleştirilmiş makineli tüfeklerle. Bir... iç... beş... onbeş uçak düşürerek, sonunda düşürülerek. Ölüme gönderir ya da ölüme giderken birbirlerini son kez selamlayarak. İki dünya savaşı arasında «havacı şövalyelerin» bireyci geleneğini Atlantik - Büyük Okyanus, posta ve arkeoloji uçuşlarında, hatta İspanya iç savaşında Lindberg'ler, Ameliya Erhart'lar, Andre Malraux'lar vb., isimli isimsiz kahramanlar sürdürdü. Ve giderek sivil havacılık gösterilerinde ölüme meydan okuyan «solo uçuş» cambazlıklarına dönüştü. (1949'da Amerika'da bir pilotun uçağını, binlerce metreden yeryüzüne süzülüp, yürüyen bir otomobilin kefesine konduruşuna tanık olmuştum.) Günümüzün teknik gelişmeleri ve kolaylıkları karşısında artık o kişisel serüven, meydan okuma, ustalık espirisi pek yok uçuculukta. «Ya Uzay uçuşları?» derseniz... «O bile, büyük bölümü yeryüzünde geçen, toplu bir çalışmanın mekanikleşmiş son halkasıdır.» derim.

Demesine derim de... asıl demek istediğim başka.

Başbakan Ecevit'in Nato, AET, Birleşmiş Milletler toplantılarında; Sofya'da, Belgrat'ta, Bonn'da, Viyana'da, Zürih'te, Brüksel'de, Londra'da, Vaşington'da, basın toplantılarında, televizyonlarda, ziyafetlerde, Beyaz Ev'de vb. daki çabalarını... dünyanın bir ucundan Türkiye'deki çay fiyatlarına yapılan zamla uğraşmasına... Deniz Baykal'ın Petkim binasına yaptığı çıkarma, Sayıştay'ın iki başkanından birinin seçilmesi, A.A.'na Genel Müdür bulma, TRT Yönetim Kurulu'na üye saptamak gibi konularla boğuşmasına... İstanbul'da toplanan Uluslararası Futbol Federasyonu toplantısına mesaj yollamak, muhalefetin başının her çığırışmasına yanıt yetiştirmek durumunda kalmasına bakıyorum da...

...Çift kanatlı uçağı ile gökyüzünde döğüşen, fırtınalarda posta uçağını karlı dağlar üzerinden aşıran, uçağını otomobil üzerine konduran ların şövalyeliği, romantikliği, ölüme meydan okuyuşu, serüvenciliğinden oluşan bir «solo uçuş gösterisi»ni izler gibi oluyorum.

Amacım —her ne kadar her ikisine de olanak varsa da— bu uçuşu ne yermek, ne de yüceltmek. Salt «yalnızlığını», «tek başınalığını» saptamak.

Peki ama bu arada nerede şu koskoca CHP?

Bakın onu —bugünlerdeki genel görüntüsüyle— boş laf etmede, küçük uğraşılarda, çapsız sığ görüşlerde, küçük kurnazlıklar ve demagojide, birbirleriyle çekişmede, adam harcamada, değerlileri yitirmede, yaralıları küstürmede, toplumun psikolojisini, umut ve tepkilerini izleyememede, bulunmaz Hint kumaşı birtakım kimseleri olur olmaz yerlere yerleştirmekte, olumluyu olumsuzluktan ayıramamakta, dostlara vefasızlıkta, uygunsuzca pirim vermede vb... ve, çamura yatmış manda gevşekliğinde, Ecevit'in solo uçuşunu herkesle birlikte seyretmekte bulabilirsiniz.

Söyler misiniz, CHP Senatoda yapılan Anayasa Mahkemesi Üyeliği seçiminde bir eski Askeri Yargıtay Başsavcısı Yargıç Nahit Saçlıoğlu'nu neden desteklemez? O Saçlıoğlu ki, taa Yassıada mahkemelerinde idamlara karşı çıkmakla gösterdiği tarafsız tutumu bugüne dek onurlu sürdürmüştür. Emekli Yargıç Albay Nahit Saçlıoğlu eğer 12 Mart döneminde Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın idamları aleyhine şerh vermeseydi bugün omuzlarında paşalık yıldızları parlayacaktı. O günlerde CHP adayı ne yapıyordu? İdamların durdurulması kampanyasına imza mı topluyordu? Yooo! Devrimcilere yapılan işkencelerden yakınan avukatlar hakkında Ankara Barosunda kovuşturma açtırıyordu.

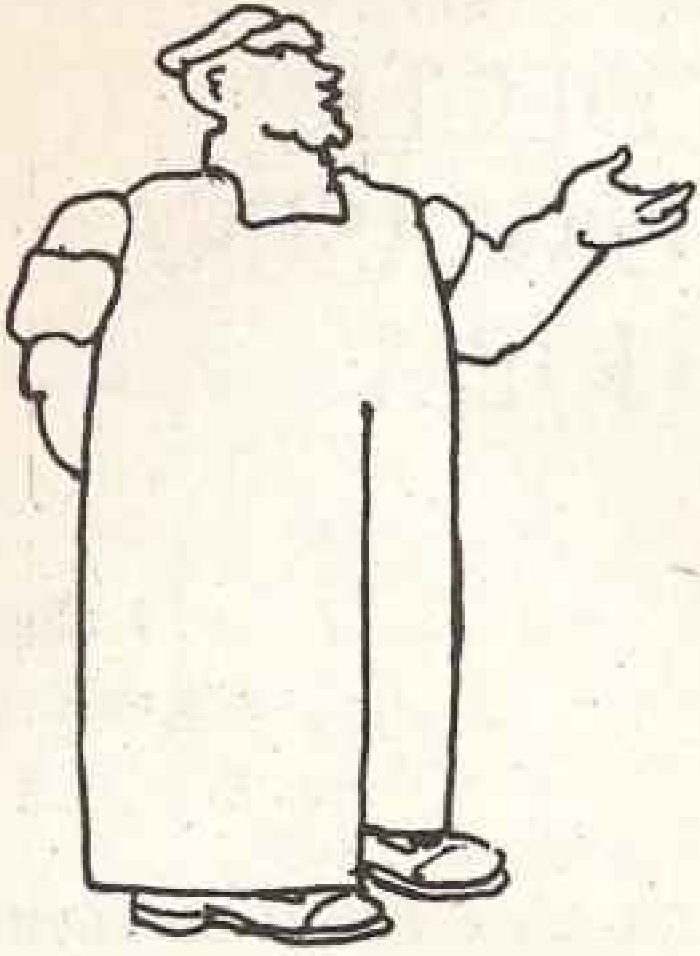
Şu MHPlilere bakın tanrı aşkına. Türkiye'nin neresinde bir ülkücünün burnu kanasa —çağdaş futbolda pres yapan oyuncular benzeri— onbeş Milletvekilinin üçü-beşi birarada «işkence-baskı-zulüm» diye bağırmada. Üç yıllık MC yönetiminde bugünkü MHP'nin on misli Milletvekili ile CHP ne yaptı? Yüzlerce öldürme olayının hangisinin üzerine gereğince gitti? Tek kurbanın cenazesine bir çelenk mi gönderdi?

CHP'yi iktidara getiren oyların içinde onca ölü gencin kanından oluşan bir «diyet-borçluluk» payı yer almıyor muydu?

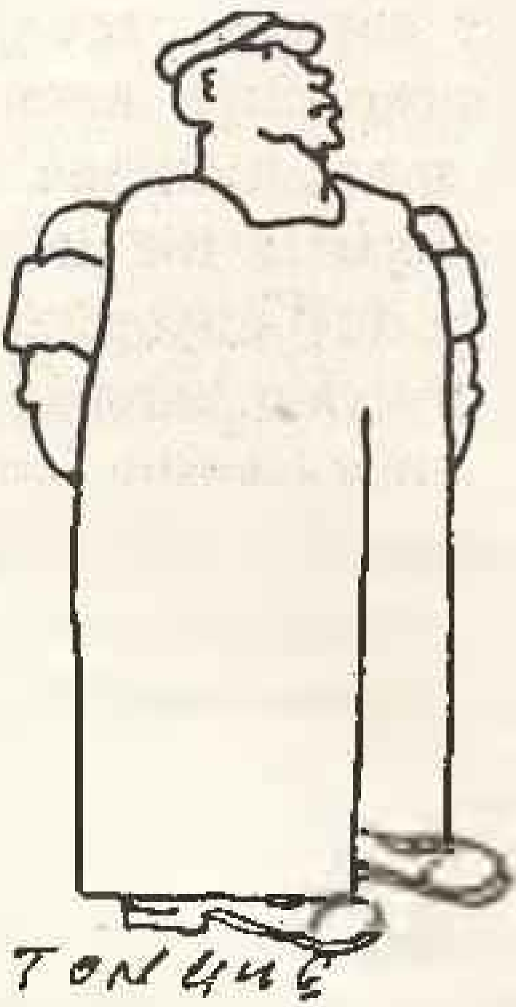
Ne desek bilmem ki?

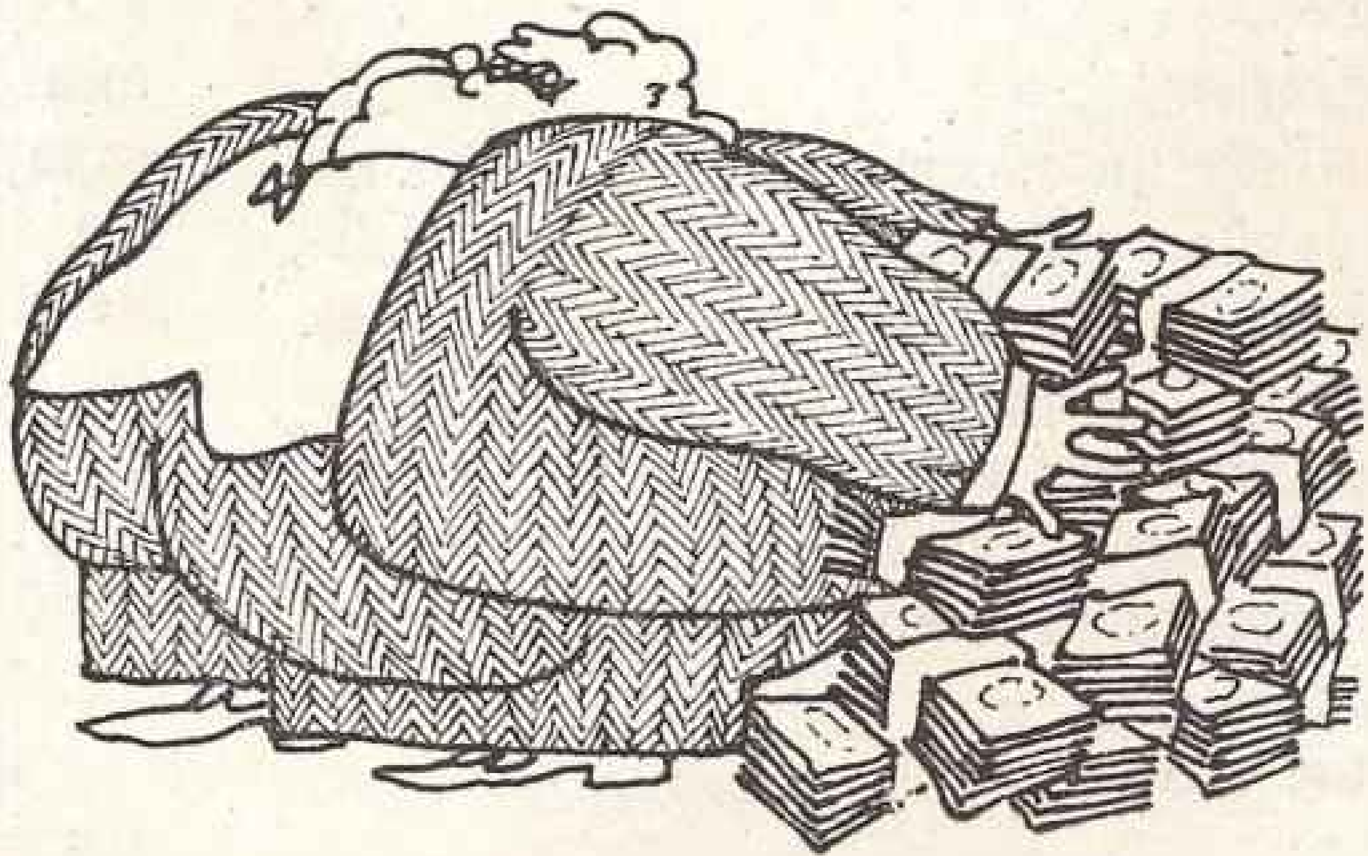
Bir CHP ki, kendi iktidarında gün ışığında afiş asan gençlerin kurşunlarla tarandığının farkında değil.

Yeryüzünün hangi uygar ülkesinde polisin gözünde insan canı bunca ucuz olur?

KİMİN PARASINI KİME SAYIYORSUN?

ON YÜZ BİN MİLYON LİRA
ELLİ YÜZ BİN MİLYON LİRA
BEŞ YÜZ BİN MİLYON LİRA
BİNBİR BİN MİLYON LİRA

TONGUÇ

NE PARASI? BEN KOMÜNİZMİ TEHLİKE SAYIYORUM!

AÇIKLAMA

Yılmaz Güney, Osman Şahin Erkan Yücel ve Nezih Coş'un kendisine yazdıkları mektuba açık bir cevap verdi. Bu mektubun bir örneğini de bize gönderdi.

7/1/1978 tarihinde Kayseri Cezaevinden yazdığı bu mektup derginin kendi iç çelişkilerinden dolayı yayınlanmadı. Programımıza açıklık getirici içeriğinden dolayı yayınlanamadayarar görüyoruz.

GÜNEY PROLETER DEVRİMCİ MÜCADELEYE SANAT ALANINDA HİZMET EDECEK, PROLETERYA PARTİSİNİN OLUŞMASINA VE İNŞASI GÖREVLERİNE KATKIDA BULUNACAKTIR

7 Ocak 1978
Kayseri Cezaevi

Sevgili arkadaşlar,

Erkan Yücel, Osman Şahin ve Nezih Coş'tan, ortak yazdıkları bir mektup aldım. Düşüncelerimi bilmenizde yarar görüyorum.

Diyorlar ki:

«Sana ortak bir mektup yazmak istememizin nedeni, çıkarmayı düşündüğün (dikkat edin, çıkarmayı düşündüğünüz değil de, «çıkarmayı düşündüğün») GÜNEY Sanat dergisi hakkındaki görüşlerimizi belirtmek ve yeni çıkacak günlük AYDINLIK gazetesinin sanat sayfası hakkında sana bilgi vermek.»

Görüşleri de şu:

«GÜNEY'in hazırlanması için şimdiye kadar yapılan çalışmaları aşağı yukarı izledik sayılır. Bu konudaki görüşlerimiz ise pek olumlu değil. Herşeyden önce GÜNEY'in belirlenmiş bir siyasi çizgisi olmadığını gördük. Böyle bir derginin neden, hangi ihtiyaçtan dolayı çıkarılmak istenebileceğini aramızda tartıştık.»

Neyi tartışıyorlar?

Şunu :

«...Gerçekten de bir süredir proleter devrimci mücadeleye sanat alanında katkıda bulunacak bir dergi ya da yayının gereği vardı. Özellikle revizyonist - burjuva sanat ürünlerinin sosyalist maskesiyle halka yutturulmasıyla mücadele büyük önem taşıyordu. Türkiye'de devrimci sanatı geliştirmek, revizyonist sanat ve kültürle mücadele etmek, Üçüncü Dünya Sanatını tanıtmak, revizyonist olmayan yurtsever ve demokrat yazarları ilkeli bir şekilde dergi çevresinde toplamak çok çok önem taşıyordu. Böyle bir derginin iki süper devlete, revizyonizme, oportünizme ve maceracılığa karşı verilen kararlı mücadeleyi sanat alanında bütünlemesi vazgeçilmez bir şarttı. Biz devrimci bir sanat dergisini böyle düşünüyorduk. Bugün ise, GÜNEY'in bu ihtiyacı karşılayacak bir dergi olamayacağı bizce kesin görülüyor. GÜNEY, bize, umudunu savunacağı kararlı siyasî çizgiye değil, senin ününe ve ismine bağlamış kuru bir derleme dergisi gibi görünüyor.»

Ve soruyorlar:

«Tek başına böyle güç bir serüvene hangi amaçla atılmış olabileceğini de birbirimize sorup duruyoruz. Bugün en başta, sanatı siyasetten kopuk, bağımsız birşey ola-

rak gören burjuva anlayışıyla mücadele etmemiz gerekmez mi? Tam bunu kıralım derken devrim isteyen Yılmaz Güney'in bu tür bir girişime tek başına atıldığını görüyoruz.»

Eleştirilerini özetleyelim.

1. GÜNEY, belli bir siyasi hedefi olmayan, siyasi çizgisi belirli olmayan, bir adamın tek başına atıldığı bir serüven dergisidir. «Umudunu kararlı siyasî çizgiye değil «Yılmaz Güney»in ününe ve ismine bağlamış «kuru bir derleme dergisi»dir.

2. GÜNEY, sanat ve kültür alanında Türkiye devriminin ihtiyaçlarına karşılık veremeyecektir.

3. GÜNEY, sanatı siyasetten kopuk görmektedir.

Eleştirileri bu noktalarda toplanmaktadır.

Istek ve önerileri şu:

«Biz sanat konusuna kafa yoran kişiler olarak seni de AYDINLIK çevresi içinde görmek istiyoruz. Yazılarının ayrı bir dergide ya da başka gazetelerde yayınlanması yerine, günlük devrimci AYDINLIK gazetesinde değerlendirilmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz. Bu tür bir çalışmanın hem devrimci sanatçıların birliğine, hem de genel olarak Türkiye devrimine daha yararlı olacağına inanıyoruz.»

İşte sorunun özü, mektuplarının asıl amacı, eleştirilerinin, suçlamalarının gerçek nedeni budur.

Ne istiyorlar?

1. GÜNEY çıkartılmamalıdır.

2. Yılmaz Güney ayrı bir dergide değil, Aydınlık saflarında olmalı ve Aydınlık gazetesinde yazmalıdır.

Ben bu çağrıya «hayır» cevabını veriyorum. Çünkü ben Aydınlık hareketini, Türkiye devrimine zararlı, Türkiye devriminin yolunda bir engel, proleter devrimcilerin birliği önünde bir engel, proletarya partisinin önünde bir engel olarak görüyorum. Aydınlık, ülkemizdeki en tehlikeli oportünizmin kalesi ve sığınağıdır.

(Bu konularda farklı düşündüğümüzü sanıyorum. Taner arkadaş, Aydınlık siyasetinin kendisine doğru geldiğini, kendisine yakın bulduğunu, fakat önderliğin burjuva olduğunu söylemişti. Bu değerlendirme yanlıştır, anti-leninisttir. Bir siyasi hareketin önderliği hem burjuvaların elinde olacak, hem de bu burjuvalar doğru proleter devrimci siyaseti uygulayacak ve geliştirecekler. Bu mümkün değildir.)

Yukarıda, bu arkadaşların, devrimci bir sanat dergisinin siyasi temeli sayabileceğimiz düşüncelerini aktarmıştık.

Neler diyor (İDİ) arkadaşlar?

1. Proleter devrimci mücadeleye sanat alanında katkıda bulunacak bir dergi ya da yayının gereği var (İDİ).

2. Özellikle revizyonist - burjuva sanat ürünlerinin sosyalist maskesiyle halka yutturulmasıyla mücadele büyük önem taşıyor (İDİ).

3. Türkiye'de devrimci sanatı geliştirmek, revizyonist sanat ve kültürle mücadele etmek, Üçüncü Dünya sanatını tanıtmak, revizyonist olmayan yurtsever ve demokrat yazarları ilkeli bir şekilde dergi çevresinde toplamak çok çok önem taşıyor (İDİ).

4. İki süper devlete, revizyonizme, oportünizme ve maceracılığa karşı verilen kararlı mücadelenin sanat alanında da sürdürülmesi şart (İDİ).

Biz, bu «İDİ» lerin üzerinde durmak zorundayız. Gerekli gördükleri bu mücadele görevlerinin (İDİ) olmasının sebebi hikmeti nedir?

Nedeni açıktır: Aydınlık gazetesi çıkıyor.

«Güney'in bu ihtiyacı karşılayacak bir dergi olmayacağı bizce kesin görülüyor.»

Neden?

Çünkü, bu ihtiyacı ancak ve ancak günlük Aydınlık gazetesinin sanat sayfası başarabilir.

İşte arkadaşların mantığı budur. Kendileri bu görevleri yerine getirecekleri için, kendi dışlarında kimsenin mücadele etmesine gerek yoktur. Bizim ve bizim gibilerin yapacağı tek şey, Aydınlık saflarına katılmak olmalıdır. Katılmayı reddediyorsanız, «oportünist» damgasından tutun da «karşı-

devrimci» damgasına dek, çeşitli damgaları alnınıza yersiniz. Bu arkadaşlar için «Aydınlık» Türkiye devrimci hareketinin yönetici ve yönlendirici merkezidir; ve en tutarlı, en doğru proleter devrimci siyaset, (kültür, sanat alanları da içinde) kendilerinin izlediği siyasettir. Bu nedenle, kendi dışlarındaki unsurlara tepeden bakmak, onlara bir ağabey tavrıyla yaklaşmak, bilgiçlik taslamak alışkanlıkları haline gelmiştir. Kendi dışlarındaki devrimcileri Aydınlık'a takınacakları tavra göre belirlemek durumundadırlar...

Bizim cevabımız açıktır.

1. Proleter devrimci mücadeleye sanat alanında hizmet edecek, proletarya partisinin oluşmasına ve inşası görevlerine katkıda bulunacak bir sanat-kültür dergisine ihtiyaç vardır.

2. Önümüzdeki devrim, proletaryanın öncülüğünde gerçekleştirilecek Demokratik Halk Devrimidir. Başta proletarya olmak üzere, DHD'ne katılabilecek bütün sınıf ve tabakaların aydınlarını, yazarlarını, sanatçılarını, ayrıca hangi sınıftan, hangi ulustan olursa olsun DHD'ne hizmet etmek isteyen, yazar ve aydınları, sanatçıları ilkeli bir biçimde dergi çevresinde toplamak, onlarla dayanışma kurmak, onların yalnızca sanatsal çabalarıyla değil, aynı zamanda toplumsal ilişkileriyle de DHD'ne hizmet etmelerini sağlamak enerjilerini en yararlı biçimde, edebiyat, sinema, müzik, tiyatro vb. alanlarda (kollektif ve bireysel) değerlendirmek ve en geniş kitlelere ulaşmalarının yolunu açmak derginin başta gelen görevidir.

3. Dergi, emperyalizme, sosyal emperyalizme, uluslararası gericiliğin şu ya da bu biçimine karşı, dünya halklarıyla birlikte mücadele etmeyi görev sayarken, özellikle iki süper devleti dünya halklarının baş düşmanı olarak görür. Bu noktadan hareketle, ABD ve Sovyetler Birliği halkları da dahil olmak üzere, bütün dünya halklarının devrimci sanatına ilgi duyarken, özellikle proletarya diktatörlüğü altındaki sosyalist ülkelerin ve Asya, Afrika, Latin Amerikanın ezilen halklarının sanatını birinci derecede tanıtmayı başta gelen amacı bilir. Ayrıca, dünya proleter sosyalist hareketinin ürünü olan sanat eserlerini ve sanatçılarını halkımıza tanıtmak, onların geniş kitlelere ulaşmalarını sağlamak görevimizdir. Kapitalizmin yeniden kurulduğu eski sosyalist ülkelerin devrimci geçmişlerine ve geçmişin devrimci ürünlerine saygıyla sahip çıkarız.

4. Konumumuz gereği, çeşitli sınıf ve tabakalarla, çeşitli siyaset ve ideolojilerin etkisi altında bulunan, hatta bize karşı olan siyaset ve ideolojileri savunan unsurlarla bağlarımız vardır. Bu nedenle, Türkiye'de devrimci sanatı geliştirmek, ancak, faşizmin, revizyonizmin, oportünizmin, reformizmin, şovenizmin, her türlü gericiliğin ve feodal düşüncelerin kültür sanat alanındaki uzantıları üzerine yürümekle, onların maddi köklerini yokedebilecek siyasetin öncülüğüne kavuşmakla mümkündür. Mücadelemiz, sadece revizyonizme, oportünizme, maceracılığa karşı olmakla sınırlı olamaz.

5. Özellikle, ezilen kürt ulusu ve diğer azınlık milliyetler ve halkların sanatının tanıtılmasına önem verilmelidir.

6. Dergi, kitlelerle daha sıkı bağlar kurmak için, kitlelerin eleştirici soluğunu üzerinde duyabilmek için, gece, toplantı, yürüyüş, açık oturum, seminer vb. gösterilerin düzenlenmesinde, kendi sınırlarını taşmayacak biçimde çalışmalar yürütmelidir.

7. Dergi, içten eleştirilere sayfalarını açmalı, okuyucu mektuplarını değerlendirmeli, güdümlü eleştiri ve mektuplara karşı uyanık olmalıdır.

8. Dergi, kitle eğitiminde, sanat ve kültür görevlerinin daha iyi anlaşılması için, bilimsel yazılara ve yayınlara yer vermelidir. Ayrıca, roman, hikaye şiir, senaryo yarışmaları düzenleyerek kitlelerin sanatsal ve kültürel hareketini teşvik etmelidir.

Bu görevler bizim için (İDİ) değildir. Dergimiz bu görevleri yerine getirmek çin çalışacaktır ve bu doğrultuda eksiklerini gidermek için çaba harcayacaktır...

Gözlerinizden öperim...

Yılmaz GÜNEY

ELİMDE BİR KİTAP VAR

işçim, köylüm
elimde bir kitap var
Ya sosyalizm, ya ölüm

dünya alev alev yanıyor
korkudur her vakit zulüm
bir iken iki üç oldu
yüküm ağır
her gün hatır gönül
selamün aleyküm
canımı yaktı

işçim köylüm
elimde bir silah var
Ya sosyalizm ya ölüm

çobanın biri Uludağdan
biri civanyaylasından geldi
haber vurdu, selam verdi
işçi köylü meclisine

işçim köylüm
elimde bir kitap var
Ya sosyalizm ya ölüm.

İ. BAŞARAN

ÇOBAN ARKADAŞ

sen varsın ya
senin yaprakların çiçek açar
yeşil ormanlar senin

keçiler otlar meşelikte
dökülür çanların sesi
duyar kulaklar senin

köpekler en yüksek tepelerde havlar
sekele bu ormanlarda
davar, ağıl senin

hızır ilyas da gelmedi
daha emecekler analarını
oğlaklar senin

iner, çıkar sağı solu
orman yolu
ayaklar senin

bakarsın yolun başında dilini çıkarmış
yılan
bakarsın kanına çöreklenmiş sıtma
titrer gövden senin

az ilerde kat kat
başını kaldırmış saçağa damla yutar
çamurlukta küme senin

bir akşam çıkar öter
çoban kuşu
emeğin hakkı senin.

İ. BAŞARAN

Lu Sun

OKUMA SONRALARI YAZDIĞIM NOTLAR (2)

Çeviren: İsmail KAPLAN

Aynı çağın, aynı ülkenin insanları bile her zaman aynı dili konuşmazlar.

Barbusse, Ana **Dilimiz ve Yabancı Diller** adında ilginç bir kısa hikaye yazmış. Hikaye, Dünya Savaşına katılmış üç askeri ağırlayan zengi n bir Fransız ailesinden söz ediyor. Evin genç hanımı konukların yanına gelir ama konuşacak bir şey bulamaz. Zoraki birkaç söz söyler sonunda, ama bu kez onlar verecek cevap bulamazlar. O lüks salonda sanki diken üstünde oturmaktadırlar. Ancak kendi «domuz yuvalarına» döndükten sonradır ki kendilerini rahat hissederler, gülmeye ve hoş beş etmeye başlarlar. Dahası da var. Karşılıklı işaretlerle bazı Alman esirleriyle konuşmaya çalıştıklarında, bunların «kendi dillerini anladığını» görürler.

Bu tecrübe üzerine bir asker şöyle düşünür: «Yeryüzünde iki dünya var. Birisi savaş dünyası. Diğeri, kasa gibi kapanan kapıları, kilise kadar temiz mutfakları olan güzel evlerin dünyası. Burası tamamıyla farklı bir dünyadır, başka bir ülkedir. Burada yaşayan insanlar garip düşünceleri olan yabancılardır.»

Genç hanım da sonraları bir beyefendiye şunları söyler: «Bu insanlarla konuşmak bile imkansız. Sanki aramızda aşılmaz bir uçurum var.»

Aslına bakarsanız bu sadece genç hanımlar ve askerler için geçerli değildir. «Feodal kalıntı», «Komprador» ya da buna benzer bir şey sayılan bizler bile, düşüncelerimiz tamamiyle uyuşmadığı halde yürekten konuşmak zorunda olduğumuz akranlarımıza söyleyecek birşey bulamıyoruz çoğu zaman. Ama biz Çinliler zeki bir halkız, atalarımız bunun çaresini bulmuşlar çoktan. Şunu söyleyin yeter: «Bugün hava ...ha ha ha!» Ayrıca, şölenlerde birbirimize düşüncelerimizi söylememek için parmaklarımızla oynamayı akıl etmişiz.

Bu yüzden, edebiyatın hem evrensel hem de ölümsüz olması gerçekten zordur. «Bugün hava... ha ha ha!» epey evrensel sayılabilir, ama bu onu ölümsüz kılmaya yetmiyor, üstelik edebiyata benzer bir hali de pek yok. Bunu gören üstün bir yazar, eserlerinin evrenselliğini sağlama bağlamak için, kendi «edebiyatını» anlamayan herkesin «insanlığın» dışına atılmasını buyurmuş. Edebiyatın başka hangi özellikleri taşımasının gerekli olduğunu açıklamak istemediği için o bu yola baş vurmak zorundadır. Ama bu durumda, «edebiyat» yaşasa bile, «insanlık»tan pek bir şey kalmıyor geriye.

Bu yüzden onlar, edebiyat yükseldikçe daha az anlaşılır derler. Yüceliğinin doruğuna ulaştığında onun evrenselliği ve ölümsüzlüğü sadece yazarında cisimleşir. Ama o zaman da yazar yeni bir bunalım geçirir ve kan tükürmekte olduğu söylenir. Gördüğünüz gibi, yapacak hiç bir şey yok gerçekten.

6. Ağustos. 1934

Chinese Literature
sayı 9, Eylül 1972

ÇİN PROLETARYASININ DEVRİMCİ EDEBİYATI VE ÖNCÜLERİN KANI

Bugünün yarına dönüşmesi gibi durdurulmaz bir şekilde doğan Çin proletaryasının devrimci edebiyatı, iftira ve zulüm çemberi içinde serpilip gelişiyor. Bu edebiyatın birinci bölümünün yazılması, en sonunda bugün yoldaşlarımızın kanıyla zifiri karanlıkta tamamlandı.

Tarih boyunca emekçi kitlelerimiz vahşice ezilip sömürüldüler. Onlar eğitim görme nimetinden bile yoksun bırakılmışlardı. Katliam ve yıkımlara sessizce katlanmaktan başka birşey gelmiyordu ellerinden. Çin yazısı öylesine zor olduğu için, onların kendi başlarına okuma yazma öğrenmeleri de imkansızdı. Genç aydınlarımız öncülük görevlerini anlar anlamaz herkesten önce, bir savaş narasıyla ortaya atıldılar. Bunlara, yönetenlerin yüreğine emekçi kitlelerin isyan haykırışları kadar korku saldı. Bunun üzerine uşak-yazarlar saldırıya geçtiler, söylentiler çıkardılar ya da muhbirlik yaptılar. Bu uşaklar her zaman gizlice iş gördüler ve sahte isimler kullandılar. Bu, onların karanlıkta yaşayan yaratıklar olduklarını tamamıyla kanıtlamaktadır.

Yönetenler, kendi uşak - yazarlarının, proleteryanın devrimci edebiyatıyla boy ölçüşemeyeceğini bildikleri için, kitapları ve dergileri yasaklamaya, kitap evlerini kapatmaya, yayıncılığı engelleyen yasalar çıkarmaya ve yazıları kara listeye almaya başladılar. Ve artık sıra en aşağılık taktiklere geldi, şimdi solcu yazarları tutukluyor, hapse atıyor ve gizlice öldürüyorlar: bugüne kadar bu «infazları» halka duyurmadılar. Bu durum, onların, yok olmanın eşiğine gelmiş karanlık yaratıklar olduklarını kanıtladığı gibi, Çin proleteryasının devrimci edebiyat kampının gücünü de göstermektedir. Çünkü, hayat hikayelerinden anlaşılacağı gibi, şehit edilen yoldaşlarımızın yaşı, cesareti ve hepsinden önemlisi edebi başarıları, bütün it sürüsünün çılgınca havlamalarını susturmaya yetiyordu.

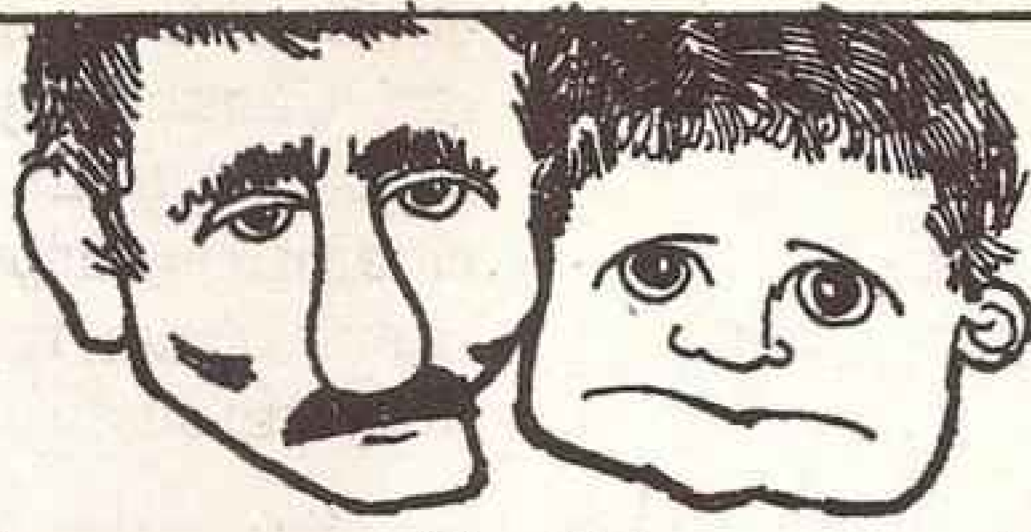
İşte onlar bu yoldaşlarımızı katlettiler. Tabiatıyla bu işçi sınıfının devrimci edebiyatı için büyük kayıptır ve bizi acılara boğmuştur. Ama proleter edebiyatımız gelişmeye devam edecektir, çünkü bu edebiyat, devrimci emekçilerin geniş kitlelerine aittir. Ve, halk var olduğu ve kuvvetlendiği sürece bu devrimci edebiyat da gelişecektir. Yoldaşlarımızın kanı, işçi sınıfının devrimci edebiyatının, emekçi kitlelerin uğradığı baskı ve terörün aynısına uğradığını, emekçi kitlelerle aynı savaşı verdiğini ve aynı kaderi paylaştığını, bu edebiyatın devrimci emekçilerin edebiyatı olduğunu kanıtlamaktadır.

Savaş beylerine bakılırsa, şu sıralarda, altmış yaşındaki ihtiyar bayanlar bile «zararlı yayınlar» tarafından zehirlenmiş bulunuyor. Yabancıların imtiyazındaki bölgelerde, polis, ilkokul çocuklarını bile düzenli olarak arıyor. Emperyalistlerin verdiği tüfeklerden birkaç uşaktan başka gemicilerin elinde hiçbir şey kalmadı; herkes onlara düşman. Gençlik şöyle dursun, ihtiyarların ve çocukların bile hepsi onlara karşı. Onların bütün bu düşmanları ise bizden yanadır.

Bugün yüreğimizin derin acısıyla şehit yoldaşlarımızı anarken, şunu aklımızdan hiç çıkarmayalım; Çin proleteryasının devrimci edebiyatının tarihindeki ilk sayfa yoldaşlarımızın kanıyla yazılmıştır. O, düşmanın aşağılık vahşetini sürekli olarak teşhir etmekte ve mücadelemizi sonuna kadar sürdürme konusunda bize esin vermektedir.

1931

Chinese Literature
sayı 9, eylül 1972

oğluma hikayeler

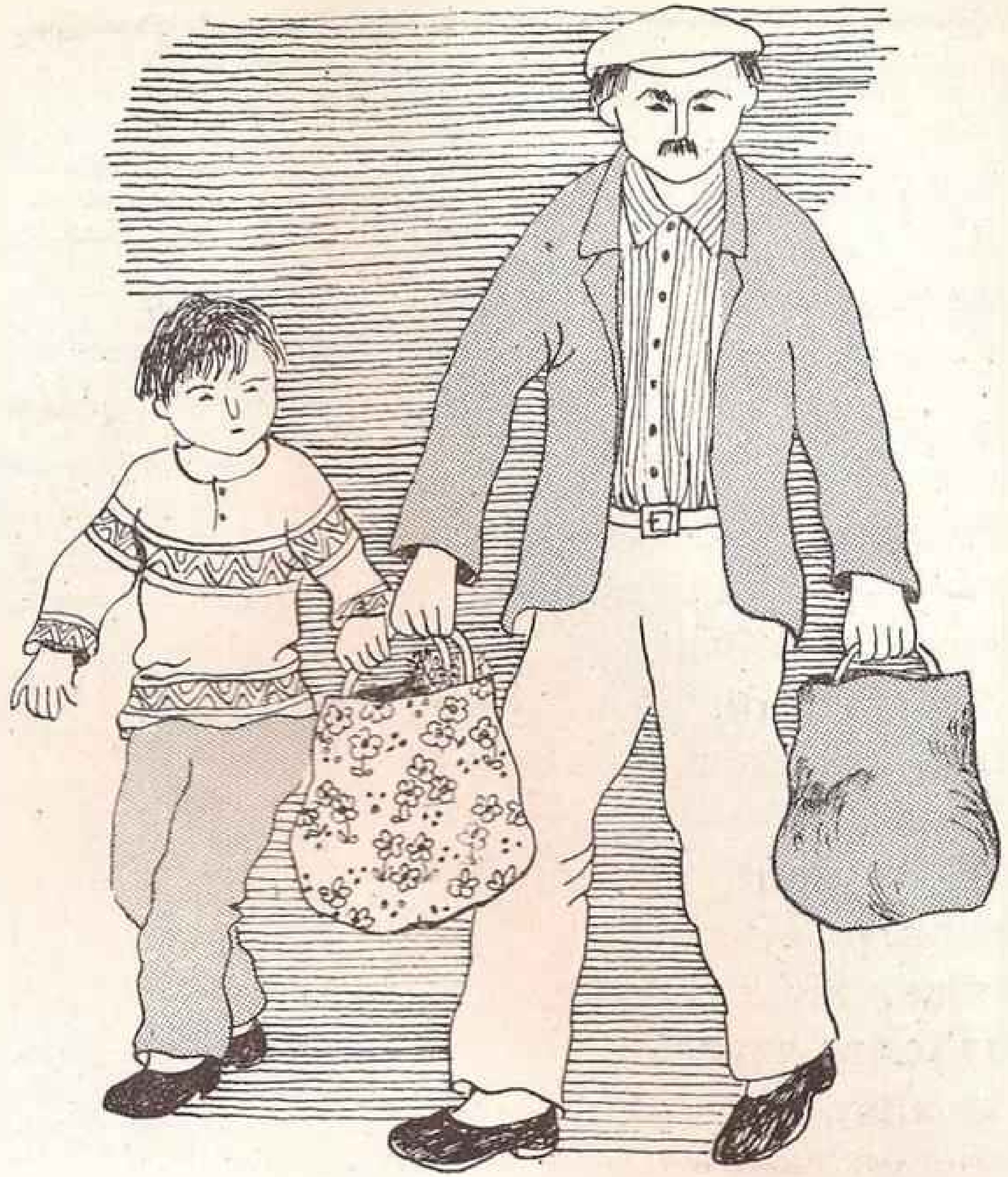
YILMAZ GÜNEY Yazdı BELKIS resimledi

KÜÇÜK ŞEYLERE KANMA GÜLER YÜZE ALDANMA

Çocuk dedi ki:
«Baba, beni de götür dayıma.»
Dayısı cezaevindeydi.
«Olur» dedi babası.
Annesi, dayısının sevdiği yemeklerden hazırlamıştı. Temiz çamaşırlarını, çiçekli, naylon bir torbaya koymuştu.
«Dayına sen ne götüreceksin?» dedi annesi.
«Kuru üzüm götürürüm» dedi çocuk.
Baba oğul, cezaevinin yolunu tuttular. Kuru üzüm, leblebi, sigara, meyve ve biraz da sebze aldılar.
«Dayım maydanoz sever» dedi çocuk.
Maydanoz da aldılar.
Cezaevinin önü çok kalabalıktı. Görüş sırası almak için bekleşen insanların kuyruğuna takıldılar.
Çocuk ilk kez geliyordu cezaevine. Herşeye şaşırarak bakıyordu. Herşey yeni ve değişikti onun için.
Görüşten yeni çıkan bir tanıdık, babasına dedi ki:
«Senin Rıza'yı gördüm. Bir ayakkabı istiyor. Görürsen söyle, dedi. Kırkiki numara olacakmış.»
Rıza, dayısı idi.
Baba oğluna dedi ki:
«Oğlum, sen şurada otur. Eşyalarımıza

gözkulak ol. Ben dayına bir ayakkabı alıp geleyim.»
Çocuk, babasının gösterdiği yere oturdu.
«Dikkat et» dedi babası. «Sakın eşyalarımızı çaldırma.»
«Çaldırmam» dedi çocuk.
Baba gitti.
Çocuk, eşyaların her an çalınabileceği endişesiyle, tedirgin ve kuşkulu beklemeye koyuldu. Bir elini çamaşır torbasının, bir elini de sebze meyve paketlerinin üzerine koymuştu.
İlk kez kendisinde bir sorumluluk verilmiş olmasının heyecanını yaşıyordu. Gözünü dört açmış, herkesi kuşkuyla izliyordu. Çevresindeki insanlardan biri, eşyaları çalabilirdi. Baba «çaldırma» demişti. Demek ki, eşyaları çalacak birileri olabilirdi kalabalığın içinde. Kimdi bu? İşte o belli değildi...
Yaşlı, güleç yüzlü bir adam yaklaştı çocuğa.
«Sen kimi bekliyorsun çocuk?» dedi.
«Babamı bekliyorum» dedi çocuk.
«Sen kimin oğlusun?»

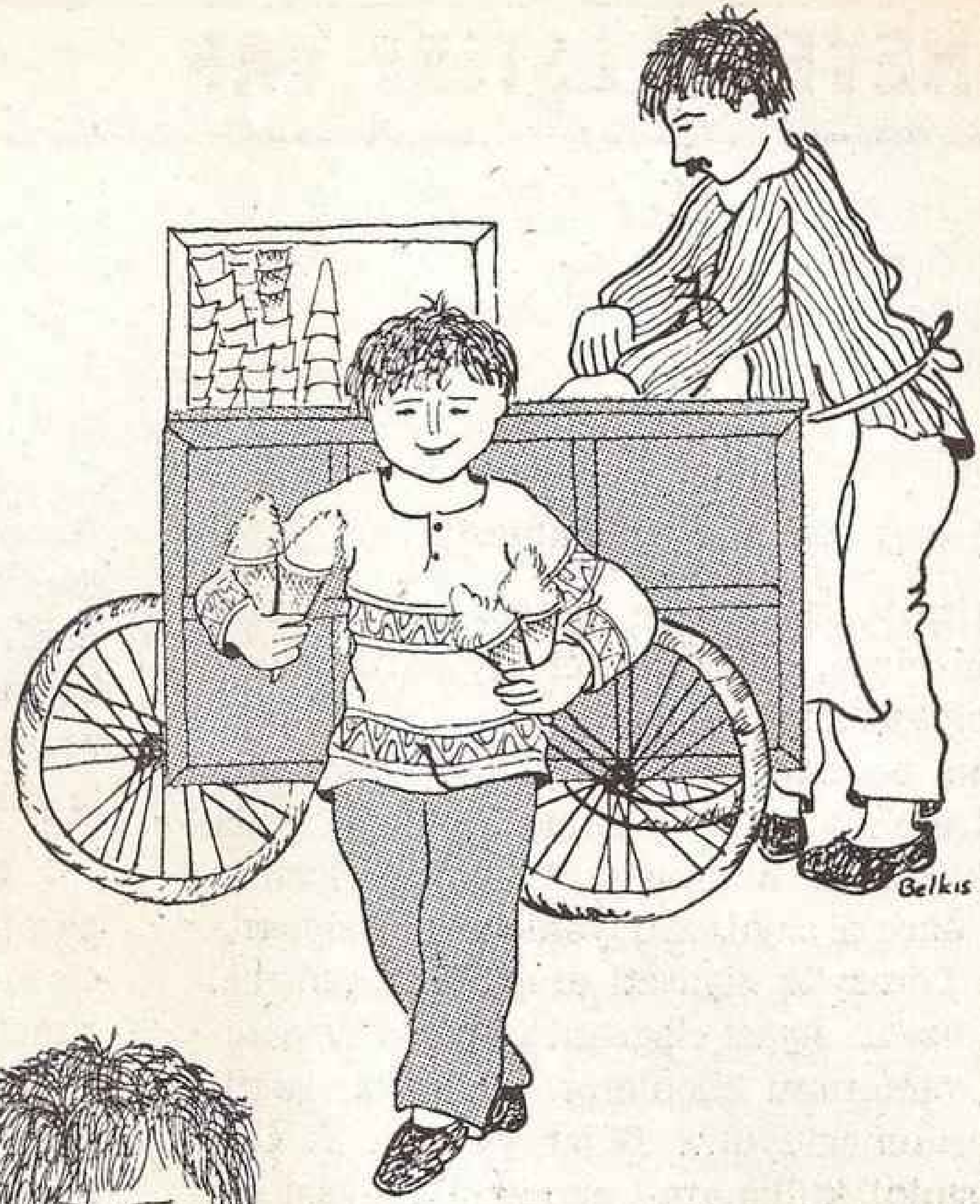
«Ben Yusuf'un oğluyum.»
«Bizim Yusuf'un demek... peki baban nerde? Ben de onu bekliyordum.»
«Babam dayıma ayakkabı almaya gitti. Ben eşyaları bekliyorum.»
«Aman dikkat et, kimseye çaldırma» dedi adam.
«Onun için bekliyorum ya... bak, bir elim bu torbada, bir elim de bu torbada.»
«Aferim... aferim sana... böyle cin gibi ol işte...»
«Bu dayımın eşyaları. Sen Rıza dayımı da bilin mi?»
«Bilmez olur muyum? Bizim Rıza değil mi?»
Çocuk gülerek başını salladı.
«Rıza dayını da çok iyi tanırım» dedi adam, sevgiyle çocuğun saçlarını okşadı, yanına oturdu.
«Sen de mi Rıza dayımı görmeye geldin?» dedi çocuk.
«Evet» dedi adam. «Bana haber göndermiş, ben de geldim.»
«Senin de oğlun var mı?» dedi çocuk.
«Var» dedi adam. «Hem de beş tane.

Üstelik benim oğullarımın çocukları da var.»
«Benim iki dişim düştü» dedi çocuk.
«Bakiyim» dedi adam.
Çocuk ağzını açtı.
«Çok güzel» dedi adam. «Bak, benim de üç dişim düştü.»
Ağzını açtı, çocuğa düşmüş dişlerinin yerini gösterdi.
Adam torbaları yokladı.
«Neler aldınız dayına?»
«Herşey aldık. Dayım maydanos sever.
Maydanoz da aldık.»
«Bilirim» dedi adam.»
Maydanoz ve dondurma onun en çok sevdiği iki şeydir. Dondurma da aldınız mı?»
«Almadık» dedi çocuk.
«Babam gelsin, dondurma da alalım.»
«Bak, işte bu olmadı» dedi adam. «Dayın dondurmayı çok sever. Dondurma da alalım.»
«Ben de dondurma severim» dedi çocuk.
Adam para çıkardı.
«Öyleyse, hem sana, hem de dayına dondurma alalım. Bir sana, bir dayına, bir bana, bir de babana... dört külah dondurma al.»
Bisikletiyle dondurma satan beyaz önlüklü bir dondurmacıyı gösterdi yaşlı adam.
Çocuk, adamın uzattığı beş lirayı aldı dondurmacıya doğru koştu.
Dondurmaları alıp döndüğünde, adam yoktu. Eşyalar da

yoktu... çocuk
ağlamağa başladı
Baba, oğlunu elinde
erimiş dondurmalar,
ağlıyor buldu.
«N'oldu?» dedi.
«Neden ağlıyorsun?»
Çocuk durumu
anlattı.
Baba, telaşla sağı solu
arandı. Adam
kayıplara karışmıştı
bile.
«Ağlama» dedi babası.
«Ağlama... n'apalım...
canın sağolsun.»
Görüş sırasında,
durumu öğrenen Rıza
dayısı ona dedi ki:
«Balıkları nasıl
avlarlar, bilin mi
yeğenim?»
«Bilmem» dedi çocuk.
Dayısı güldü.
Dedi ki:
«Oltanın ucuna,
iğneye bir solucan
takarlar. Ya da küçük
bir balık. İğneyi, böyle
bir yiyecekle iyice
gizlerler. Avanak
balık gelir, solucan,
yada küçük balığı
yutmak isterken,
hooop, iğneyi de
beraber yutar... sonra
takılır kalır oltaya.
Çırpınır, ama ne çare
ki yutmuştur iğneyi
bir kere. Demek ki, sen
de her zaman şunu
düşüneceksin:
Tanımadığın bir adam,
sana birşeyler

verirken
düşüneceksin.
Diyeceksin ki, acaba
bu adam neden bu
şeyleri bana veriyor?
Ne çıkarı var,
diyeceksin. Avanak
balık gibi, yiyecekle
gizlenmiş iğneyi
yutmamak için,
sunulan şeylerin
neleri gizlediğine
dikkat edeceksin?
Küçük şeylere
kanarsan, büyük
şeyleri kaybedersin.

Bu dünyada, kimse
kimseye, bir çıkarı
olmadan birşey
vermez güzel
yeğenim.»

Yılmaz Güney

GüNEYE ELEŞTiRi VAR

Güney yaşamını sürdürecek...

Altıncı sayının ve gelecek sayılarının yolunu çizen, daha önceki sayılarda yansıyan olumsuzluklara, öldürücü ilk darbeyi indiren bu sayı özellikle Güney yaşamını sürdürecek yazısı, yerinde ve zamanında olarak kaleme alınmıştır. Güney dergisinin daha önceki sayılarını yönlendiren siyasetle, Y. Güney'in siyaseti arasındaki çelişme, Y. Güney'in siyasî çizgisini ve onun devrimdeki konumunu bilenlerce berrak bir şekilde görünmekteydi... Diğer yandan Y. Güney ismini kullanarak ekonomik, siyasi sömürülerini devam ettirenlerce, kendilerini Marksizm'in merkezi, kendilerinden olmayan herkezi revizyonist - oportünist gören siyasi çizgilerce, bu çelişme görülemez, Yılmaz Güney'in devrimdeki konumu da kavranamaz. Çünkü, bu gerçeği görmek işlerine gelmez... Görseler de, görmezlikten gelmektir onları ayakta tutan çürük siyasetleri.

Çünkü Güney gelişecek ve özgürlüğe susamış halk yığınlarından oluşan milyonlarca sempatizanını devrimcileştirerek, faşizmin, revizyonizmin, oportünizmin kalelerini yerle bir edecektir.

Elbette ki bu gerçekler bu gibilerin işine gelmez.

Yoldaşlar.

Güney yaşamını sürdürecektir... Açıktır ki, bu düz bir çizgi gibi sarsıntısız, sallantısız olmayacaktır. Çetin ve dolambaçlı bir yolun yolcusudur Güney... Bu yolda dökülmeler, takılmalar ve düşmeler olacaktır. Bazan duraklayabilir, geçici olarak darbeler yiyebilriz. Yedik de. Yiyeceğiz de... Ama biz bilimsel sosyalizmi bir dogma değil de eylem kılavuzu olarak alıyorsak, ki alıyoruz... Buna olan inancım devrime olan inancımdan kaynaklanıyor. Zafer er geç halkların haklı mücadelesine inanan ve onlara bel bağlayanların olacaktır. Çünkü bizi onlar yaratacaktır. Çünkü biz onlar için mücadele ediyoruz.

Hiç bir ilişkiyi koparmamaya, hatta pamuk ipliğiyle bağlı denecek düzeyde bile olsa ordan hareketle geliştirmeye ve devrimcileştirmeye çalışıyoruz. Biz, ezilen sömürülen tüm sınıf ve tabakalardan oluşan halk yığınlarının bütün taleplerine, hapishane, hastahane, içeri, dışarı demeden hayatın her alanında ve her anında özenle dikkat ediyor, onlara kurtuluş yollarını gösteriyoruz.

Çünkü, biz kendini beğenmişliğe, kibire, halkı küçümsemeye karşı mücadele ediyor, bu gibi eğilimlerle uzlaşmayarak, bu gibi eğilimleri olanları eleştirerek onları da devrimcileştirmeye en büyük titizliği gösteriyoruz.

İşte Güney'i yaşatacak olan bu gerçeklerdir...

Açıktır ki, çeşitli maddi ve manevi zorluklarla karşı karşıya kalıyoruz. Sabır ve sebatla bu zorlukların üstesinden geleceğiz. Çünkü biz hatalarımızı gizlemiyoruz. İçinde bulunduğumuz durumu sergileyerek üstüne üstüne gidiyoruz.

Yıkılıp giden ve gelişip güçlenen siyasi çizgiler için Stalin şöyle diyor:

«Şimdiye kadar yok olup giden partilerin hepsi diyor Lenin, kendini beğenmişliği alabildiğine başıboş bıraktıkları için güçlerinin neye yettğini, ne yapıp ne yapmayacaklarını görmedikleri için yok olmuşlardır.

Ama biz yok olmayacağız.
Çünkü biz zaaflarımızı söylemekten korkmuyoruz. Çünkü biz bu zaaflarımızın üstesinden gelmeyi öğreneceğiz.»

1 — Güney'in altıncı sayısı küçük zaferdir. Küçük zaferler büyük zaferlere yol açacaktır.

2 — Ayın sanat olayları; bu konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmamam nedeniyle birşey söylemeyeceğim.

3 — Karikatür; bundan da birşey anlamıyorum...

4 — Yılmaz'dan Mektup Var; Bu yazı da çok olumludur. Çok çeşitli zararlı eğilimleri eleştirerek doğrusu nedir, çeşitli örnekleriyle açıklıyor.

5 — Arkadaşları Nazım'ı Anlatıyor; Nazım Hikmet'in nasıl çalıştığını anlatan bir yazıdır. Genellikle olumludur.

6 — Kayseri Konuşmaları; Bulunduğum çevrede ve genel anlamda Marksist dediğimiz (H.B.H.K., Devrimci H.Y.) arkadaşlar da okudu. Çok beğendiler. Bana gelince tek diyeceğim, miyop gözlerin o yazıyı art niyetsiz okuyarak gruplarının değil, halkın çıkarlarının ön planda olduğunu kavramları dileğidir.

4 — Sinema Kongresi; fena sayılmaz.

8 — Tiyatro, Toplum, bilimsel Deneyevi (I); Bu yazı, halkının sanatçısının, halkının savaşçısı olduğunu, sanatın siyasetin bir parçası olduğunu, ondan bağımsız ele alınamayacağını, felsefî, ekonomik ve ideolojik olarak derinlemesine anlatmaktadır. Çok iyi bir yazıdır.

9 — Kitap Eleştirisi; Güncel sorunları içeren kitaplar önerilmeli ve onlara eleştiri önceliği tanınmalıdır.

6. sayı hakkında düşündüklerim kısaca bunlardır. Ayrıca çeşitli Kürt şair ve sanatçılarıyla ilişkiye geçmenizi öneriyorum.

Kapak olarak yan yana Yılmaz Güney'in iki resmi konulabilir. 1 — Mavzerli resim. 2 — Kitap okurken veya elinde kalem yazarken. Hatta üçüncüsü de kitle içinde propaganda yapan resimler de olabilir. Veya çeşitli Ulusal Kurtuluş mücadelelerini yansıtan resimler, yaşlı kadın ve çocuklara işkence yapan süngülü, silahlı resimler olabilir. Diyebilirsiniz ki, önerdiğin kapak resimleri bir sanat dergisi için değil, bir siyaset dergisi içindir. Unutmayalım ki, her şey belli bir siyasetin ürünüdür.

Ayrıca,

1 — Burjuva basınında, Yılmaz Güney'le ilgili çıkan haberleri araştırmalı, çarpıtılarak yazılan yazılar eleştirilmelidir. Örneğin; Kayserideyken Yılmaz Güney'in saçını traş ettiler şeklindeki asılsız aberler tekzip edilmelidir. Ve bunu yazan basının amacı açıklanmalıdır...

2 — Olanaklar dahilinde Derginin eğitim köşesini kurunuz, ve Yılmaz Güney'in hazırladığı derslerden sırasıyla yayınlayınız (Cezaevinde Komünler için hazırlanan derslerden) Derginin her sayısına bir ders eklenmeli. Birinci ders; Eleştiri ve özeleştiri nasıl yapılmalıdır; İkinci ders Komün olmalı. Yılmaz Güney'in hazırladığı Komün yazısı yeniden gözden geçirilerek, sadece cezaevlerini kapsar durumu genele uygulanmalı. Yazı.. Öğrenci yurtları, vb. kapsayacak biçimde toplu yaşanan her yerde komünün gerekliliği ve işlerliği anlatılmalıdır. Üçüncü dersde sırasıyla hazırlandığı şekilde yürütülmelidir. Burda şunu belirteyim, bunlar olanaklar elveriyorsa yapılmalı.

3 — Kapağın kalitesi meselesi maddi meseleyi ilgilendirdiğinden insiyatif sizdedir.

Sizleri yoldaşça selamlarım.

Güney taraftarı
B.A.

SAVAŞLARIN ÖYKÜSÜ

Bir savaş oldu burda.
Kurşunlar boşaldı yere.
Dolu gibi, koyu bir yağmur gibi,
Tetiğe her dokunuşta bir dal kırıldı.
Yaşam mağlup oldu EMPERYAL tetiklere.

Bir savaş oldu burda.
Savruldu her yana.
Bekir'lerin kolu, bacağı, Şaban'ların kafası.
Hristo can çekişiyor toprağı karıştırıyor.
Umudu arayan parmaklarıyla.
Onlar da biliyor çiçeğin kokusunu ve güzelliğini,
Ve her güzelliğin bir sevdayla oluştuğunu.
Fırtınayla gelen tozun-toprağın vatanını saramıyorlar.
Ve bilmiyorlar savaşın,
Emperyalizmi beslediğini.

Bir savaş oldu burda.
Bu dağlar çok kan içti.
Silahların öfkesiyle,
Fırtınayla, borayla,
Bu topraklara çok beden düştü
Ağaçlar çiçekler kanla sulandı.
Ve her kan akışında,
Çiçekler ve ağaçlar
Çok bedenle sevişti.
Bir savaş oldu burda.
Yüreklerde sevgiye hasretlik.
Gözlerinde utanç var.
«Neden ve kim için» sorusu tırmalıyor beyinlerini.
Her şey çelişkili
Emekle sermaye gibi.
Ve Bekir çavuş, Hristo onbaşı,
Her tetiğe basışta,
Bilmiyorlar kurşunun MATERYAL değerini.
Ve nerden gelip nereye gittiğini.

Bir savaş oldu burda.
Her kurşun sesinde bir baş,
Bir beden,
Her suskunlukta yalvarış,
Ve her bakışta birşey gizlenmiş.
Güneş ışıklarını bağışlamadı bir daha.
Gün ağarmadı.
Kavak gibi umutların gölgesinde
Onlar için başka bir dünya yaratmadı.

İZZET KIRMIZI
CEYLANPINAR
URFA

GARDİYANLARIN ÇİLESİ NE ZAMAN BİTECEK

Toplumda suça itilmiş kişileri ıslah edip cemiyete iyi bir insan kazandırabilmek için binbir çeşit güçlüklere göğüs geren devlet memuru sıfatını taşıyan binlerce gardiyanların görevimiz sırasında ne gibi güçlüklerle karşılaştığımızı ancak bizler biliyoruz. Bizden istenen, mahkumları ıslah etmek için onlara moral vermemiz, toplumdaki insanlarla iyi geçinmelerini sağlamak için morallerini düzeltmemiz lazım gelirken, her gün 12 saat çalışıp mesai alamayan, hafta tatili, dini bayramlar da dahi, izni olmayan, ayın 31 günü görev yapan, karanlık zindanlarda kaderiyle başbaşa bırakılıp, aç ölmeyecek kadar maaş verilip ne maddi, ne de manevi hiç bir yönden tatmin edilmeyen bir gardiyanın morali düzgün müdür ki ıslah olabilmesi için morali bozuk olan mahkuma moral verebilsin. İşte her iki tarafın da morali bozuk olması nedeniyle mahkum ile gardiyanlar arasında sürtüşmeler, tahribatlar olur. Bu durumda zarar eden yine devlet olmaktadır. Şimdi sayın devlet büyüklerine sesleniyoruz; artık bizim bu çilemize bir son verin, biz de senelerdir hasretini çektiğimiz insancıl yaşama kavuşalım. Allah aşkına sabır taşı çatlamadan bizim durumlarımızla ilgilenin.

BİR GRUP GARDİYAN

BİR İLİN PORTRESİ

Siirt, doğu ile Güney Doğu Anadolu bölgelerinin kesiştiği yerde kurulmuş eski bir ilimizdir. Doğal kaynakları, tarımsal ve hayvansal ürünleriyle milyonlarca insanı besliyebilecek bir potansiyele sahip iken, halkının Türkiye yaşam standartlarının çok altına itilmesi, salt ihmal ve raslantı sonucunda oluştuğunu söylemek mümkünmüdür?

Bu olguya yanıt bulmadan önce, Cüzzamdan Trahoma dek tüm hastalıkların bölgede kol gezdiğini, yapılan araştırma ve anketlerden anlaşılmaktadır. Bölgede doğan her üç çocuktan birisinin üç aya basmadan hayatını kaybetmesi Halk tarafından 'Kader' olarak nitelendirilmekte ve doğal olarak karşılanmaktadır. Eruh, Şirvan ve Pervari ilçelerinde besi yetersizliğinden halkın % 50 sinin verem olduğunu, yaş ortalamasının 50'ye ulaşmadığı gerçeği bu olgunun rastlantı sonucu değil de, sistematik bir sömürme politikasının ürünü gerçeğine kesinlik kazandırmıştır.

Buna karşıt bölgenin doğasal, tarımsal ve hayvansal potansiyeline göz attığımızda sömürü makanizmasının bir başka olgusuna şahit oluruz.

Salt, Batman, Raman, Garzan ve Mağrip bölgelerinde yerli ve yabancı ortaklıkların ürettikleri petrol ürünleri Türkiye tüketiminin % 15'ini karşılar.

Yaklaşık on yıl önce % 50'si şeker şirketine ait bir ortaklık Şirnak ilçesi civarında bir linyit ocağını işletmeye açtı. 500 ton rezerveli olarak gösterilen bir ocaktan şimdiye dek 10 milyon ton linyit istihsal edildiği ve halen bu sahada Türkiye ihtiyacına yıllarca cevap verebilecek potansıyelde ürün bulunduğu bir gerçektir.

Söz konusu devlet teşekkülünün Hafriyat müteahhitliğini üstlenen Paravan bir firmanın 5 yılda milyar liranın üstünde gelir elde ettiğini mısırdaki sağır sultan bile duymuştur. Ayni paravan firmanın, hesapları incelemek istendiğinde çıkartılan bir yangınla evraklar ortadan kaldırılmıştır.

Salt Siirt bölgesinde üretilen tütün iki milyon tona ulaşmıştır. Yaklaşık 20 göçer ailesinin, yersiz yurtsuz ve ilkel bir yaşantı içinde besledikleri milyonlarca baş hayvanın ürünlerini, Pervari ilçesinin emsali bulunmayan balını, en pahalı meşrubatların üsaresi olan meyan kökünü üretsinler ve besi yetersizliğinden verem olsunar. Olacak iş midir bu... olur... Türkiye'de olur.

Geçen yıl mesleğine ilişkin tetkikler yapmak üzere bölgeye gelen bir Alman arkeolog çelişkiler karşısında hayretini gizlememişti...

Acaip... Diyordu Alman.. Bölgenin bu kadar geri kalması ihmal veya rastlantı kabul edilemez. Salt Siirt'in potansiyeli ile 5 milyonluk bir ülke rahatça geçinebilir.. Sistemli bir geri bırakılıştır bu.. Hem de devletin aracılığı büyük halk yığınlarının hakkını gasp ederek bir takım sermayecilerin semirmesi politikasını güderek.

Fuat ÇELİK

KAVGA...

Kavgan dürüst olsun çocuğum.
Kavgan doğru olsun.
Ne yaptığını ne işe yaradığını bil.
Ayağın yalın başın açık olsa da,
Kavgan dürüst olsun.
Korkaklık alçaklıktır.
Kavgan güçlü olsun.
Sen ve ben kadar.
Aşırma tependen topuğuna çıkmıyanları.
Kavgan güçlü olsun.
Korkaklık alçaklıktır.
Bir noktada kalmasın gözlerin.
Geriye bakma sakın.
Bitti orası.
Geride kalmadı umut, kalmadı kavga.
Aç gözlerini yeniden karışmasın beynin.
İnançlı ol, inanç yenecektir.
Yenilecektir kavgasızlar.
İleride ol hep.
Gün gelir ışır gökyüzü, tan ağarır.
Gün gelir alınır silahın elinden.
Yitirme inancını, kır zincirini, eskit hücreni.
Sakın yıkılma.
Bozguna uğramanın zamanı değil.
Yeter ki dürüst olsun kavgan.
Yeter ki bakma ardına.
Sevinse bile halkın.
Bakma ardına.
Daha çok var kurtuluşa.
Dürüst oldukça kavgan,
Dürüst oldukça inancın,
Zafer senindir.
Bakma ardına.

Öğ.
Muammer Kurnaz.
Umurlu - Aydın
Batıdan Güney'e sonsuz selamlar...

DOĞUDAN BATIDAN

FAŞİSTLERİN HUNHARLIKLARI ORTAYA ÇIKIYOR

İZMİR tariş iplik fabrikasında incelemelerde bulunan Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler MC döneminde faşistler tarafından oluşturulan işkence odasını gazetecilere göstermiştir. Köprülüler'in belirttiğine göre bu odada faşist olmayan tüm işçilere işkence yapılmıştır. Teoman Köprülüler: «TARİŞ İplik Fabrikası son 4 yıldır sadece bakanlar değil, Başbakanın dahi giremediği bir kuruluş haline gelmiştir» demiş ve devamla «belli bir partinin (MHP kastediliyor KURTULUŞ) militanları tarafından kendilerine yardımda bulunmayan işçilere karşı bir baskı için bu oda uzun süre kullanılmıştır» demiştir. Fabrikanın 2 katında bulunan FAŞİSTLER'in işkence odası, gizli bir bölmede bulunmaktadır.
Bu oda aynı zamanda demir parmaklıklarla kaplanmış içi karanlıktır. MC döneminde AP milletvekili Talat Asal tarafından Demirel'e 'AP'lilere dahi bu odada işkence yapıldığını» yazdığı mektup herkes tarafından bilinmektedir. Fakat MHP'ye teslim olan Demirel bu işi kapatmıştır.. Şimdi ise bu ve benzeri bir kısım yerler bu hükümet tarafından ortaya çıkarılmaktadır. Ancak, bu gibi tek tek yerlerin ortaya çıkarılmasıyla yetinmek gaflet olur. Faşist yuvaların köküne inmek zorunludur.

Olayların nedenlerini bırakıp sonuçlarını açıklamak hiç bir şeyi halletmez. Bunların nedenlerini ele almak gerekir.

Yılmaz ATEŞ

SAĞIRLARI ÇAĞIRIYORUM

Siz ezilenler
kara yokluğun kör kurşununda,
Siz yok edilenler
sabahlaradek, akşamlaradek
briket altında,
gübre altında
buzlar üstünde!
Siz işsizliğin ürünü ipsizler
—ki ipsiz olan siz değilsiniz aslında—
Siz, sürülenler kendi yerlerinden suçsuz,
Siz, gönderilenler, gömülenler törensiz bandosuz!...
Bir mezar taşını bile çok görenler beldesinde
yalnız-yaban ölenler!..
Siz, «pis el, pis yürek» ellerde süpürge sallamayı
yavrularını okşamaya yeğ bilenler!
Siz, yokluğun sonsuz tutsağı kahpeler,
Siz. açlık kokan öykülerinizle yaşayan soysuzlar,
Siz canavar eller —yokluğun doğurduğu—
Siz, becerikli hırsızlar
—ki sizi yaratan toplumun size tükürdüğü—

Siz, oruçla-namazla
azaltmaya çalıştığınız
suçluluk duygusunun altında çiğnenmişler,
Siz, gâvur ellerde
gâvurca yaşayanların eliyle
tapınak kapılarına
dört katlı halatla kenetlenmişler!
Siz uyuyanlar uyanmadan,
siz ölenler nedenini bilmeden
öğrenmeye yetkiniz olmadan,
kimin çıkardığı bile bilinmeyen savaşlarda
kime süngü çaldığınızı
görmeden
duymadan
doyurulmadan
dev silah fabrikalarının paslanmaması uğruna gidenler,
Masalarda kırılan gururların milyonlarca kurbanları
Ve siz, savaşlardan arta kalan öküzler,
yetmedi mi yatışınız?
Yetki sizde olsun, istemez misiniz?
Uyanın bre pısırıklar!
Uyanın bre uyuşuklar... Uyuşuk bırakılmışlar!
Adsızlaaar!...
Dilsizleeer!...
Uyanın! Yetti gayrı uykunuz!
Uyanın ki biraz da sizin dönsün çarkınız.
Uyanın, işçi iken işsiz kalanlar,
Uyanın dolandırılanlar,
yabanlarda dolananlar!
Uyanın bre dostlar
Ötekiler yoruldu, çömeldi!
Uyanın ki yatak boşalsın,
ayaktakilerin uykusu geldi!

Süleyman KILIÇ

ŞAFAK

Daha da güçlü geleceği şafakta
Azgın nehirlerin akıp giden koynuna
Dağlarda, dar boğazlarda, kuytu yarlarda
Kırağı karıştıran mavi lâleden..

Daha da güçlü olacak yürüyüşleri
Dizbağları çözülmüş barajlar gibi
Saf saf, dalga dalga sökülecekler
Fabrikalardan - tarlalardan ileri..

Daha da güçlü olacaklar barikatlarda
Binbir ateş çenberi içinde
Şafağı aralayan haberler içinde
Buzullardan sökülmüş düşler içinde..

Daha da berrak - güzel olacak dünya
Beş parmağın ve toprağın hüneri olan
Bereketli hasatlar, yemiş dolu bahçeler
Yağmalanmadığı zaman feryat-figan..

Son kavgadan sonra parlayarak
Daha da ışıltılı-ferah olacak mutlaka
Dövüşenlerin gözbebeklerine dolan şafak
Darağaçları, zındanlar, prangalardan uzak..

AHMET ADA

«TEL ZAATAR, TEL ZAATAR...»

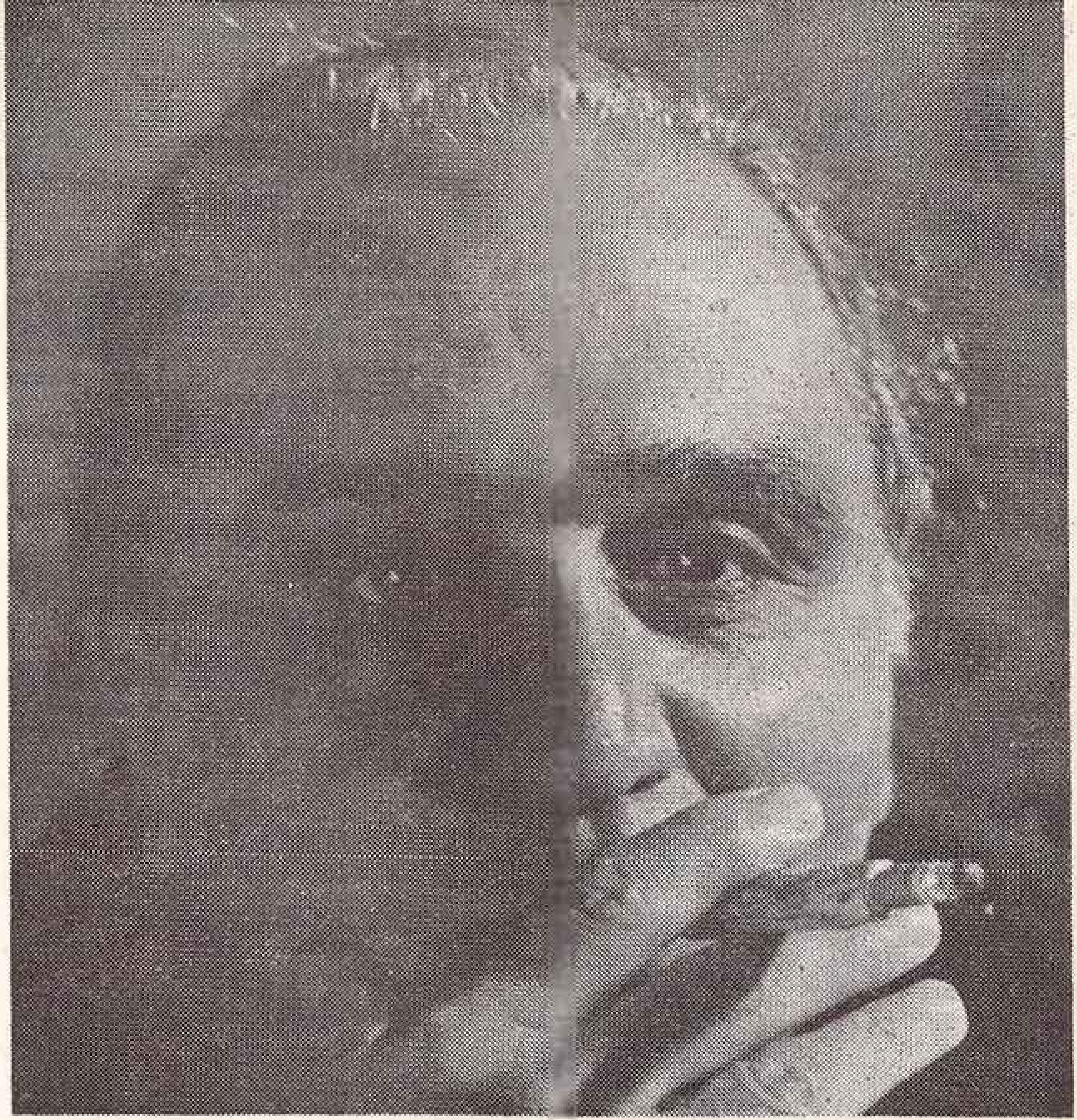
Kanla yuğrulmuş yitik yurtlar üstünde
çadırlar üstünde mezarlar üstünde
hurma sergenleri üstünde, selvilerin,
yakılmış zeytin ağaçları ve külleri üstünde
bir küfür gibi savrulan küllerin
çığlıkların, naraların,
korkunç direnmenin üstünde
şanlı Tel Zaatar, Tel Zaatar..

Çatkılarına çelik mavisi
mendiline barut kokusu sinmiş
elli dört gün, elli dört gece
sahra toplarına karşı
çoluk çocuk dövüşen
kahraman Filistinli kardeşlerim..

Tel Zaatar, Tel Zaatar
uğruna dövüştüğümüz sevdanın adı
bu bir karış toprak
kumlu ve tere bulanmış
yatarlar üstünde
yağmalanmış ölülerimiz..

Ahmet ADA

Ömer Faruk Toprak'la Bir Söyleşi

1 — Yaşam öykünüzde ilk çizgi nasıl başlar?

1 — Yaşam öykümden bir kaç çizgi vereyim size. Devrimci dünya görüşünün kapısı nasıl açıldı önümde, onu anlatayım. Yedi yaşımın ortasında ailecek Gönen kasabasına göç ettik. Annemin, aile kökeni orada idi. 1927'nin ilkel bir kasabası idi burası. İlkokul'un son sınıfına geldiğim zaman, Halkevi kitaplığına dadanmıştım iyice. Okul dışındaki pek çok saatim orada geçiyordu. Raflarda iki yüz kadar kitap vardı. Ankara'dan «Hâkimiyeti Milliye», Balıkesir'den Esat Adil'in yayınladığı «Savaş» gazeteleri gelirdi. Bir de, büyük kentlerin çıkardığı Halkevi dergileri sıralanırdı masanın üzerinde. Okuma tutkusu, daha o yıllarda iyice sardı beni. 1933'de ilkokulu bitirince bir yıl ortaokula gidemedim. Gönen'de ortaokul açılmamıştı daha. O yıl, elime şu kitapların geçtiğini gayet iyi anımsıyorum. Oscar . Wilde'nin «Mutlu Prens», Maksim Gorki'nin «Arkadaşım», Mme Beecher Stowe'un «Kamçılı Uygarlık» öbür adı ile «Tom Amcanın Kulübesi» ve Nâzım Hikmet'in «Gece Gelen Telgraf»ı. Daha sonra Varlık dergisinin ilk sayıları elime geçti. Sabahattin Ali'nin, Sait Faik'in öyküleri ile karşılaştım ilk. 1934'de İstanbul'da ortaokul'a başladığım zaman, haftada en az iki kez Sahaflar Çarşısında okunmuş kitap alabilmek için, o derme çatma dükkânların önünde dakikalarca duraklardım. İlk yazım, o yıl «Mektepli Gazetesi»nde yayınlandı. «Zavallı Çocuk» başlıklı düz bir yazı idi bu. Küçük cep harçlığım ile az sayıda kitap alabildiğim için, Eminönü Halkevi kitaplığında, çağdaş yazarların kitaplarının tiryakisi olmuştum. Geceleri, en azından iki şiir yazıyordum. Bu ölçülü, uyaklı şiir denemeleri 1938 yılının ortasına değin sürdü, gitti. Bu şiirlerden bir kaçı aynı yıl Servetifünun - Uyanış dergisinde yayınlandı. Sonra birden özgür koşuk'a geçtim. Bunlardan bazıları, Varlık Dikmen, Yeni Edebiyat, Ses dergilerinde çıktı. Artık Ankara Caddesinden

sık sık geçiyordum. 1941 ve 1942 yıllarında İstanbul'da haftalık «İnkılâpçı Gençlik» gazetesini yönettim. Bu gazeteyi ele aldığım zaman aşırı sağcı idi. İkinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında, Türkiyemizde bir çok gazete ve dergi, bilinçli - bilinçsiz faşizmin kara duvarına yaslanmıştı. 'İnkılâpçı Gençlik' böyle bir ortamda, sağdan sola yöneldi. Anımsadıkça, hâlâ gülerim buna. Düşünün ki, 1941, 1942, 1943 yıllarında, ünlü solcuların büyük bir bölüğü damlara kapatılmıştı. Aydınlar iki yanına bakarak yavaş sesle 'sol' üzerinde konuşabiliyorlardı. Bir avuç solcu aydının her saati izleniyordu. İnönü'nün ilk yıllarında üstü örtülü bir faşizm vardı. Sol aydınlara, dergi, gazete çıkarma izni verilmiyordu. Biz o zaman, başka kişilerce izni alınmış dergileri, aylığı yedi buçuk, on liraya kiralıyorduk. 1942 ve 1943 yıllarında yayınladığımız aylık Sanat ve Edebiyat dergisi «Yürüyüş» bunlardan biridir. Bin bir güçlükle çıkardığımız «Yürüyüş» on sayı çıkabildi. Yasa dışı buyruklarla kapatıldı.

2 — Böylece sözü, 1940 Toplucmu Kuşağı'na getireceksiniz herhalde..

2 — Bizim Edebiyat alanına çıkışımız, İkinci Dünya Savaşı'nda, insanların kızgın örs üstünde yaşam baharlarını yitirdikleri yıllara rastlar. İkinci Dünya Savaşı, Yirminci yüz yılın en önemli patlamlarını beraberinde getirmiştir. İlk devrimlerin, ilk uyanışların, ilk Ulusal Kurtuluş Savaşlarının tohumları, 1944, 1945'ten sonra çatlamaya başlamıştır. Daha önceki devrimler, bu savaşta ilk sarsıntı, ilk ateş denemelerini yapmışlardır. Nasıl her alanda, büyük değişiklikler olmuşsa, yazında, şiirde eski ölçüler, eski değerler alt üst olmuş, öncekilere hiç benzemeyen ozanlar, yazarlar gün ışığına çıkmıştır. 1940'dan sonra yazımızın, her tür baskıya, sürgünlere, mapusanelere karşın, devrimci gelişmesini daha hızlanarak sürdürmüştür. 1940 dan sonraki toplumsal gelişme öncekilere hiç benzemeyen sanat kuşağının çekileri incelenmedi daha. Aynı dönemde İnönü yönetiminin desteğini arkalarında gören Bobstil ozanlarla, devrimci ozanların dünya görüşleri, birbirine karıştırılmamalıdır. Arada büyük fark var. Bobstil ozanlar, otuz beş yılda gele gele 'sosyal demokrat' çizgiye gelebildiler.

İsterseniz, bu konuda biraz açıklama yapalım. Son otuz beş ya da kırk yıllık - Devrimci ozanların dışında kalan Türk şiirinin serüveni, bir bakıma, Fransız şiirinin yüz yıllık çalkantısını, yaşamını gösterir. Ama Fransızlar için doğaldı bu. Onların geçmişinde iki kez burjuva devrimi vardır. Fransız şiiri Baudelaire'li, Verlaine'li, Rimbaud'lu, Mallarmé'li şiirden, Jules Supervielle'e, Aragon'a, Paul Eluard'a gelmiştir. Bu ozanların her birinin kendine özgü ayrı yaşam serüveni vardır. Şiirlerini, başka yabancı bir ozana bakarak kurmamışlardır. Oysa bizim «yenilikçi» şiirmizin içinde gösterilen bir Cahit Sıtkı Tarancı, biraz Mallarmé'nin, daha çok Baudelaire'in bir yinelemesinden başka nedir? Ayrılan yanı, şiirlerini türkçe söyleyişidir. Bizde ötedenberi etki ile öykünme birbirine karıştırılır. Şiirimizde iki kez bunalım oldu. 1937-1940'larda Orhan Veli, Hececiler'e karşı çıktı. Tekerlemeye yaslanan, Fransız küçük burjuva şiirinin kopyası olan örneklerle yeni bir şiir tarzı getiriyor izlenimi bıraktı. Oysa Hececiler'in sığ şiiri, daha 1929'larda Nâzım Hikmet'in özgür koşuklu şiir dünyası ile yıkılıp gitmişti. Orhan Veli, Hececilerin kof şiirini — o elverişli ortamda — ben yıktım demeye getirdi. Yani davulu başkası çaldı, parsayı kendisi topladı. İkinci bunalım, 1950'den sonra, İkinci Yeni adı altında baş gösterdi. Bu şiir de, gene Fransız küçük burjuva şiirinin başka bir bölük ozanı tarafından ortaya atılmıştı ve dünyaya çapraşık bir imaj merceğinden bakıyordu. Demokrat Parti'nin çağ dışı baskısı sürüyordu. Bir bölük ozan yayın yapamıyor, bir bölüğünün yaptığı yayın ise baskı altında etkisiz kılınıyordu. Aradan on yıl geçince, İkinci Yeni, satılmıyan kitapları ile okurdan bütün bütün koptuğunu görmiye başladı. Nâ-

zım Hikmet'in yurt dışında yazdığı şiirler ile öbür devrimci ozanların kitapları ortaya çıkınca, İkinci Yeni'nin bir balon olduğu anlaşıldı. Bu kez, İkinci Yeni ozanları, okurla kopuk olan bağlarını yenileme girişimine geçti. Hâlâ bu savaşı sürdürüyorlar. İçlerinden bazıları bu köprüyü kurdu. Ortaya koydukları denemeler, şiirimize belki yeni olanaklar getirecektir.

3 — Birkaç yazınızda, Edebiyatımızın, devrimci bir görüşle yeniden incelenmesi, değerlendirilmesi gerekir demiştiniz. «Büyük Yaşam» dan geçen yazarlardan, ozanlardan örnekler vermiştiniz. Bu konuyu yeniden açar mısınız?

3 — Edebiyatımızın eski ya da yeni örneklerine, hâlâ, kırk-elli yıl önceki tutucu, sağcı görüşlerle bakılıyor. Bir ozan incelenirken, yaşadığı dönemin toplum koşulları görmezlikten geliniyor. Dostluk ilişkileri içinde değerlendirmeler yapılıyor. Bunun sonucu olarak, örneğin şiiri, gözü yaşlı yerli filim düzeyinde kalmış bir ozana edebiyat tarihinde önemli bir köşe veriliyor. Çünkü, kırk yıl önceki Edebiyat Tarihçisi İsmail Habip, bugünkü kitap tanıtıcısı Rauf Mutluay'dan daha az, yanlış değerlendirmelere düşerdi de ondan.

«Büyük Yaşam» konusu, bizim yazınımızda iyice anlaşılmadı daha. Örneğin Baudelaire'i, Verlaine'i, şiiri, karmaşık yaşamları, kişilikleri ile birlikte inceleyen kitaplar okunsa, dize ustalığına nasıl vardıkları araştırılsa, Vasfi Mair'in (Şaheserler Antolojisi) ndeki yargılardan sıyrılırlar. Baudelaire, Verlaine, nasıl bir şiir kurmuşlar? Bir yandan bohem olmuşlar, öbür yandan siyasal kalkışmalara karışmışlar ve bunların bütününden, insan yüreğine işliyen, insan belleğine sıralanan dizeler çıkarmışlar. Ben de biliyorum, dünyada büyük yaşamı olan pek çok insan olduğunu. Ama, onların sanat yeteneği yoktur. Eline kalemi alıp, yaşadıklarını, sanatsal bir anlatımla yazamazlar. Henri Charriére'in Kelebek - Papillon kitabında anlattıkları büyük bir yaşam geçirdiğini simgeler ama, yazında baş yapıt sayılmaz. Jack London ele alsaydı bu serüvenleri, o zaman baş yapıt olabilirdi. Ozanlar için de böyle bu. Büyük yetenekli bir ozan büyük yaşamın içinden geçerse, oradan büyük bir şiri çıkarabilir. Şöyle böyle bir yetenekle, büyük yaşam serüveninden de geçse, büyük yapıt çıkaramaz o ozan. Bizim çağdaş ozanlarımızın büyük bir bölüğü, küçük burjuva yaşamı sürmüşlerdir. Büyük yetenek prizmasından yoksun kişilerdir. Yetenekleri elverseydi, küçük burjuva yaşamından, büyük yaşama varabilirlerdi. Öykü yazarı olarak, bunu başaran Sait Faik var. Ucu bucağı olmıyan İstanbul sokaklarında, İstanbul caddelerinde yaşadığı avarelikleri, çizdiği unutulmaz tiplerle, sıçramalar yapan büyük simge gücüyle, küçük gibi görünen, aslında «büyük yaşam» olan serüvenleri ile unutulmıyacak öyküler bırakmıştır bize.

Bazan bir oda içinde ömür tüketen yazarlardan da, büyük yaşamı anlatan kitaplar gelir. İşte Marcel Proust, on altı ciltlik (A la recherche du temps perdu : Geçmiş Zamanın Peşinde) adlı romanı ile bunu bize ispatlayan bir büyük yazar. Ömrünün altın çağını, on iki yılını, hava akımları mantarlarla kapatılmış bir odada geçirmiştir. Soluk darlığı (Astm) ndan sayrı olarak kapalı kalmıştır. Ama durmadan, büyük bir yetenek, kaleminin ucunu açıyor. O zaman ne yapacak? Daha küçük bir çocuk iken, belleğinin duvarına neler yazılmış? Onlardan başlıyarak, odasının dört duvarına, pencerelerine değin kaleme alacak. Ama salt bunlar mı? Hayır, yapıtına can verecek, içine büyük bir ruh koyacak. Ve bu eşsiz yapıt, yazılıp bitince, on altı ciltlik benzersiz bir roman çıkacak ortaya. İşte büyük yetenek, büyük yaşam!

Şimdi Nâzım Hikmet konusuna yaklaşalım. Büyük yeteneğinin önünde, büyük yaşamı olmasaydı, büyük ozan olur muydu? Sözü dolaştırmadan söyliyeyim, bü-

yük ozan olamazdı. Nâzım, eğer Marxist olmasaydı, on sekiz yıl damda yatmasaydı, bütün dünyayı bir sürgün olarak dolaşmasaydı, büyük ozan olamazdı. Hece ile yazdığı ilk şiirlerindeki derin duyarlığı sürdürürdü, o kadar.

4 — Söz Nâzım'dan açılmışken, Nâzım Hikmet'in en önemli yanı, nedir sizce?

4 — Nâzım Hikmet, dünya görüşü ile edebiyatımızda çığır açan büyük bir ozandır. Dünyaya, insanlara nasıl bakılır? İnsanlar arasındaki üretim ilişkileri nasıl anlatılır? Halk şiirindeki inliyen ses ile Divan edebiyatındaki umutsuzluğun nasıl inanca dönüşeceğini göstermiştir Nâzım. Ozanlarımızın bazıları, Fransız şiirinin «hava»sına sığınmaya çalışırken, bizim ölmez destan dilimize, söyleyişimize çok yakın olan «özgür koşuk»u ustaca kullanmış ve şiirimize yerleştirmiştir. Bir an, Nâzım'ın şiirini, Türk şiirinden çıkarın, göreceksiniz, bir çok ozanımızın şiiri, çok dar bir alanda sıkışıp kalacaktır. Getirdikleri, öğrettikleri saymakla bitmez. Nâzım çizgisinde olup da, ona hiç benzemeyen ozanlarımız vardır. Bana göre Nâzım Hikmet, edebiyatımızın damarları içinden akan taze kan gibi, çeşitli türlerde etkili olmuştur. Edebiyatımıza yepyeni bir dünya görüşü getirmiştir, derken, son kırk yıllık yazınımızın örneklerine bakılmalıdır.

salıncak

durup dinlenmeden akan bir ırmakla
binsek ağrı dağının salıncağına
kolan vursak en hızlı rüzgârınla
ne güzel bir orman dolusu yeşil yaprakla
geçip gitmek kilometrelerce ıssızlığı

sen yaşamanın türküsünü sümbüle sor
gömütlerine pembe çiçeklerini geride bırak
durup dinlenmeden ateşler yak
alevler sönse bile kalır biraz kor
yunus pir sultan dizeleriyle yaşıyor
okudukça bahar yağmuru çiseler içime

ömer faruk toprak

bir yeşil yaprak üzerine

birlikte yaşadık kasım aralık aylarını
kederli şiirler yazdıran mevsim
mangalda kül bağlamış ateşler
dizeler duruyor aramızda
benden çıkmış sana ulaşmamış
umutla bakıyoruz sözcüklere

aralık aylarının birinde bir daha
yeşil otlarıyla kırları düşler
güneşsiz bulvarda yürürdük
içimizde kapalı bir kesime
yani çamlıca'ya yağmur düşerdi

şiir okumağa gelirdim sana
içimde çın çın ederdi
dizelerin gümüşten teli
on iki mart'tan kalma
kirli zamanı camlarda görürdük

rüzgâra kapılıp gidecek bulutumuz
sonra elinde sıcak bir somun ile gelecek
tak tak vuracak kapımızı
baldan tatlı mutluluğumuz

ömer faruk toprak

KAYSERİ KONUŞMALARI (2)

Ersan SARIKAYA

Devrim Zorunlu Bir ihtiyaçtır

S — Devrim nedir

C — Kısaca, ezilen ve sömürülen sınıfların, egemen sınıfların siyasi iktidarını devirmesi, devlet mekanizmasının burjuva özünü parçalayarak, ezilen sınıflar yararına devleti yeniden örgütlendirmesi olayıdır. Yani devrim, emperyalist işbirlikçilerin yenilmesi, dolayısıyla emperyalistlerin ulusal planda yenilmesi ve bu mücadele süreci içerisinde, devrim düşmanı gerici akımların revizyonizmin, reformizmin, oportünizmin yenilmesi ve işçi-köylü demokratik halk iktidarının kurulması ve sağlamlaştırılması olayıdır. Devrim, ezilen yoksul kitlelerin kurtuluşu demektir.

Daha geniş anlatmak gerekirse, devrim gelişen üretim güçleriyle ve bunlara tekabül eden kurumlar, sınıflar, fikirler vb. ile... bu güçlerin gelişmelerini önleyen üretim ilişkileri ve bunlara tekabül eden kurumlar, sınıflar, fikirler vb. arasındaki çelişmelerin, üretim güçlerine tekabül eden sınıf güçleri tarafından zor yoluyla parçalanması ve yeni üretim güçlerine uygun, gelişmeye yardımcı ve sürekli uyum sağlayabilecek nitelikte yeni üretim ilişkilerinin ve devlet biçiminin yaratılması ve yeni bir üretim ve toplum biçimine geçiş olayıdır. Sınıflar arası mücadelenin varacağı zorunlu sonuç budur.

Marks şöyle der:

«...bütün sınıf ayrılıklarının kaldırılmasına, bu sınıf ayrılıklarının dayandığı bütün üretim ilişkilerinin kaldırılmasına, bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan bütün toplumsal ilişkilerin kaldırılmasına, bu toplumsal ilişkilerden kaynaklanan bütün fikirlerin devrimcileştirilmesine zorunlu geçiş noktası olarak proletaryanın sınıf diktatörlüğü...»

S — Devrim isteğinin özünde yatan itici güç nedir?

C — Devrim zorunlu bir ihtiyaçtır. Kaçınılmaz oluşunun nedeni budur. Devrim isteği gereklilikten doğar.

Herinsanı, hangi sınıf ve tabakaya mensup olursa olsun, kendi çıkarları doğrultusunda ekonomik, demokratik, siyasi, kültürel vb. mücadeleye iten, mücadele biçim ve araçlarını geliştirten - değiştirten ana amaç aynıdır: Yaşamak... Daha iyi yaşamak. İnsanlar yaşamlarını sürdürebilmek, daha iyi hale getirebilmek ve çok boyutlu yapabilmek için çalışırlar. Bazı insanlar, bazı insanların daha kötü yaşaması paha-

sına daha iyi yaşayabilirler. Bir kısım insanlar — ki, bunlar çoğunluktadır —, yoksullaşırken, bir küçük azınlıkda sürekli zenginleşirler. Yaşama isteği, bir kısım insanları devrimcileştirirken, bir kısmını da karşı devrimin saflarına, karanlığına atar.

En küçük toplumsal tatsızlığın da, en büyük toplumsal kargaşanın da kökleri araştırılırsa, ana nedenin, insanca... özgür ve dünya nimetlerinden, çağın kültürel - tekniksel - bilimsel olanaklarından yeterince yararlanarak yaşamak isteyenlerle, bunların önündeki gerici engeller arasındaki çelişme olduğu görülür. İnsanı köleleştiren, baskı altında tutan, gelişmeyi engelleyen, insanı insana kulluğa zorlayan ve bu tip ilişkileri meşru göstermeyi amaçlayan, baskıyı ve sömürüyü yasallaştıran irili-ufaklı bütün ilişkilerden kurtularak, sınıf baskılarından bağımsız yaşamak isteyenlerle, bunun önündeki gerici engeller ve baskılar arasındaki çelişme devrimi zorunlu kılar. İşte, dünyayı ve toplumları sürekli değişime iten, sınıflar arası mücadeleyi kanlı-kansız biçimleriyle geliştiren, savaşların, isyanların, barışların ana nedeni budur.

Daha iyi ve daha kötü özgür yaşamak isteyen sınıflar, kendilerini daha iyi yaşamaktan ve özgür olmaktan alıkoyan sınıfların, her türlü sınıf baskılarından ve baskı araçlarından kurtulmak isterler. Devrim isteğinin özünde yatan itici güç budur. Devrime yolaçan koşullar, üretim ve sınıf mücadelesi süreci içersinde çalışan insanın bilincini, özellikle bir sınıf olarak proletaryanın bilincini eğitir. Bu mücadelede sınıflar karşı karşıya gelirler. Siyasi iktidarı ve baskı organlarını elinde bulunduran sınıf ya da sınıflar, üretim ilişkilerine kendi sınıf çıkarları doğrultusunda yön vermeye ve bu ilişkileri korumaya çalışırlar. Egemen sınıfların devlet biçimlerini daha baskıcı ve zorba biçimleriyle değiştirmeye iten, burjuvazinin gerci diktatörlüğünü faşist diktatörlük biçimine dönüştüren de, emekçi kitlelerin gelişen örgütlü mücadeleleri karşısında çaresiz kalmalarıdır; eski biçimde yönetemez hale gelmeleridir.

Günlük ekonomik mücadele pratiği içinde kazanılan bilinç ve bu sınırlar içinde kalan bilinç, egemen sınıfların siyasi dalaverelerini kavrıyamaz, devrim yapacak güç ve niteliğe ulaşamaz. Ancak, bilimsel sosyalizmin ideolojisiyle birleştiğinde, çalışan insanın bilinci — özellikle proletaryanın bilinci — zenginleşir, devrimcileşir ve devrimin gerekliliğini kavrar. Biz buna, işçi sınıfı hareketi ile sosyalizmin aynı mecradan akması, diyoruz. Ekonomik ve demokratik mücadele, siyasi ve ideolojik mücadele ile birleşerek, kitleleri gelişmelerini önleyen kabuğu parçalamaya götürür. Onları yalnızca ulusal planda değil, uluslararası planda da ortak mücadele hedeflerine yöneltir; enternasyonalist bir ruh kazandırır.

S — Enternasyonalist ruh nedir?

C — Enver Hoca diyor ki:

«Proleter enternasyonalizmi, her ülke proletaryasının ve bütünüyle dünya proletaryasının eski kapitalist dünyayı şiddet yoluyla devirmek, burjuva iktidarını temellerinden yıkmak, üretim araçlarının ve insanın insan tarafından sömürülmesinde kapitalistlere hizmet eden herşeyin efendisi olmak uğruna verdikleri mücadeledeki düşünce ve eylem birliğidir.»

Herhangi bir ülkede verilen devrimci mücadele, dünya proleter devriminin bir parçasıdır. Görevlerimizi yerine getirirken, özel olarak ülkemiz proletaryasına ve halkına, genel olarak da dünya proletaryasına ve devrimci halklarına karşı sorumluyuz.

Bir ülkedeki gerici sınıflar, iktidarını korumak ve halk hareketlerini ezmek için nasıl uluslararası sermayenin ve dünya gericiliğinin desteğini alıyorlarsa, revizyonistler nasıl dünya revizyonist hareketinin uluslararası merkezlerinden destek buluyorlarsa, oportünistler uluslararası dayanaklarından güç alıyorlarsa, dünya halkları ve devrimci proletaryası da, uluslararası dayanışmalarını sürdürecekler ve birbirlerine düşünce ve eylem alanlarında yardım edeceklerdir. Proleter enternasyonalizminin özü, bir ülkedeki devrimci hareketin çıkarlarını, dünya proleter hareketinin çıkarlarından koparmamak ve dünya proleter hareketinin çıkarlarını temel almaktır. Bu temel ilkeyi özümleyen ruh enternasyonalist ruhtur; birinci enternasyonalist görev de, kendi ülkemizde devrimi gerçekleştirmektir.

S — Bunun için ne yapılmalıdır?

C — Devrimin gerçekleştirilmesi, üç temel silahın oluşturulması, işletilmesi ve sağlamlaştırılmasına bağlıdır. Bunlar, parti, yurtsever birleşik cephe ve ordudur.

Devrimci mücadelede, objektif koşulların doğru değerlendirilmesi temelinde, tayin edici rolü devrimci parti oynar. Partiyi de koşullar zorunlu kılar. Çünkü devrim sınıfların, partilerin iradesinden bağımsız olan koşulların zorunlu ürünüdür.

Günümüzün acil görevi, devrimci grup, kişi ve örgütlerin birleştirilerek proletarya partisinin yaratılmasıdır. Benim amacım da budur. Bu sürece katkıda bulunmaktır. Birliği gerçekleştirmek için, temel görüşlerimizi, acil siyasal görevlerimizi bütünüyle ortaya koyan siyasal bir program üzerinde anlaşmamız gerekiyor. Parti, kitlelere ve bilimsel sosyalizmin ideolojik ve teorik temellerine dayanmalıdır.

Lenin der ki:

«Bütün sosyalistleri birleştiren ve onların inançlarına kaynak olan, mücadele yöntemlerinde ve eylemlerinde uyguladıkları devrimci teori olmadan güçlü bir sosyalist parti olmaz.»

S — Ülkemizde, kendilerine «Proletaryanın partisiyiz» diyen beş - altı tane parti var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

C — Proleterlerin sınıf birliğinin en yüksek biçimi olan proletaryanın devrimci partisi için, Lenin, «...bu parti, önderleri, sınıfı ve yığınları homojen ve bölünmez bir bütün içinde birbirine bağlamayı başarmadan böyle bir ada layık olamaz» der. Ben, bu tanımı örnek alarak, ülkemiz, bugüne dek, bu ada layık bir partiye sahip olamamıştır, diyorum. Proletarya partisinin adına layık olmasının en önemli bir belgesi de, bence, devrime öncülük edebilmesi ve devrimi başarıya ulaştırmayı başarabilmesidir. Bu görevi yerine getirememiş bir parti, yaşamının belli bir döneminde, doğru bir yol izlemiş olsa bile, doğru fikirleri kâğıt üzerine geçirmiş olsa bile, bu ada layık değildir. Önemli olan, kâğıt üzerine değil, doğruları hayata geçirmektir.

Dünya devriminin tarihine bakarsak, görürüz ki, birçok parti, ülkesini devrime götürmüş, objektif koşulların devrime uygun olmasına karşın, birçok parti de, devrimi gerçekleştirmek bir yana, partilerini oportünizmin, revizyonizmin bataklığına düşürmüştür.

Türkiye devrimi, mutlaka, bir tek partinin damgasını taşıyacaktır. Üç, beş, elli parti de olabilir. Önemli olan, devrime damgasını vuracak partinin niteliğidir. Bana göre, devrim süreci içersinde, revizyonizm, oportünizm, reformizm ve her türden gericiliğe karşı, benim de içinde yeralacağım, uluslararası devrimci proletarya hareketinin tezlerini temel alan, modern revizyonizme, üç dünya oportünizmine, maceracılığa karşı olan siyasi hareketlerin belli bir mücadele süreci içersinde, ideolojik mücadele süzgecinden geçerek, eleştiri - özeleştiri sonucu oluşturacakları birleşik proletarya partisi, Türkiye devrimine damgasını vuracaktır.

Ülkemiz devrimi, hiçbir ülkenin devrimini kopya edemez. Koşulları gereği hiçbir ülkenin devrimine de benzemeyecektir. Bizim için, tek başına ne sovyet tipi «ayaklanma», ne de Çin modeli «halk savaşı» biçimleri geçerli değildir.

Amacımız, proletaryanın siyasal iktidarını kazanması, çalışan insanların tam olarak kurtarılması için sosyalist toplumun örgütlenmesi ve sınıfsız topluma geçişin koşullarının yaratılmasıdır. Önümüzdeki görevler, proletaryanın sınıf kavgasını örgütlemek, bu savaşın ateşini diğer emekçi kitlelere taşımak ve bu ateş içinde emekçi kitleleri kaynaştırmak ve bu savaşın sağlıklı yürütülmesini sağlayacak yöntemleri ve ülkemiz devriminin özgül yasalarını bulmaktır. Ülkemiz gerçeği, kendi yolunu, tarihi, ekonomik ve toplumsal yapısına göre çizecektir.

S — Bir ülkede, devrimin hedeflerini, görevlerini, dostlarını ve düşmanlarını, mücadele biçim ve araçlarını saptarken, o ülkenin toplumsal ve ekonomik yapısının belirlenmesi gerekir. Farklı yapılar farklı çelişmeleri içerirler ve her farklı çelişme farklı yöntemlerle çözülür. Siz ülkemizi ve ülkemizdeki başlıca çelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

C — Ülkemiz karmaşık bir gelişme süreci içindedir. Değişik nitelikte birçok çelişmeyi bağrında taşır. Ancak, bu çelişmelerden bir tanesinin varlığı ve gelişmesi, öteki çelişmelerin niteliğini belirler ve etkiler. Görevimiz, tayin edici bir rol oyna-

yan bu çelişmeyi saptamak ve devrimci sınıf-güçlerini bu hedef doğrultusunda, diğer çelişmeleri de gözden uzak tutmadan ve onlardan da yararlanarak, yönetmektir.

Varlığı ve gelişmesi, diğer çelişmelerin varlığını ve gelişmesini tayin eden çelişmeye baş çelişme diyoruz. Her gelişme sürecinin belirli bir aşamasında baş çelişme tektir. İki ya da üç tane baş çelişme olmaz.

Ülkemizdeki başlıca çelişmeler dünyamızdaki temel çelişmelerden kaynaklanır ve etkilenirler. Dünyamızdaki başlıca toplumsal çelişmeler şunlardır:

Burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme.

Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişme.

Kapitalist ve emperyalist ülkelerle, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler arasındaki çelişme.

Erperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmeler.

Bu çelişmeler birbirlerini etkiler, birbirlerine bağlıdırlar. Ancak bir tanesi, diğerleri üzerinde tayin edici rol oynar. Bu baş çelişmedir.

Dünyamızdaki baş çelişme, iki süper devlet ile dünya halkları arasındaki çelişmedir.

Ülkemize bakalım:

Ülkemiz, feodal kalıntıları bağrında taşıyan, ABD'nin başını çektiği emperyalizmin hegemonyası altında, Rus sosyal-emperyalizminin siyasi, ekonomik ve kültürel etkinliklerinin günden güne arttığı, yarı-sömürge bir ülkedir. Feodal üretim ilişkilerini belli bir oranda içermekle birlkte, emperyalizme bağımlı kapitalist üretim ilişkileri egemendir.

Ayrıca ülkemiz, bağrında bir sömürge (Kürdistanın bir bölümü) taşımakta ve Kıbrısın bir bölümünü işgal altında bulundurmaktadır.

Ülkemizde, demokratik devrim görevleri yerine getirilmemiş, Kürt Ulusunun demokratik, siyasi ve ulusal hakları baskı altındadır.

Önümüzdeki devrim Anti-emperyalist Demokratik Halk Devrimidir.

Demokratik Devrim mücadelemizin hedefi, başta ABD ve AET emperyalizminin hegemonyasını kaldırmak, Sovyet emperyalizminin hegemonya adımlarını yoketmek ve yayılmacılığını önlemek ve her türlü emperyalist sömürüye son vermek için emperyalizmin işbirlikçilerinin maddi ve manevi güçlerini ezerek demokratik halk diktatörlüğünü kurmaktır.

Bu mücadelede, devrimci proletaryanın partisi, milli bağımsızlık, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde halka önderlik etmelidir.

Yabancı emperyalist devletlere olan her türlü ekonomik ve siyasi bağımlılığa son verilmeli ve tam milli bağımsızlık elde edilmelidir.

Halk devrimi, anti-emperyalist demokratik aşamada durmaksızın, sosyalist aşa-

maya ilerletilmelidir.

Sosyalist sanayi kurulmalı ve geliştirilmelidir.

Tarım kollektifleştirilmeli, geliştirilmeli ve makinalaştırılmalıdır.

Mücadele ile kazanılmış sosyalist anavatanımız ve diğer gerçek sosyalist ülkeler, emperyalistlerin, revizyonistlerin ve onların uşaklarının düşmanca emellerine ve faaliyetlerine karşı korunmalıdır.

Eşitlik, milli bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne saygı, iç işlerine karışmama ve karşılıklı yarar temeli üzerinde, diğer ülkelerle yeni ilişkiler kurulmalıdır.

Kürt ulusunun bağımsız bir devlet kurma hakkı kayıtsız şartsız tanınmalıdır.

İdeolojik ve kültürel alanlarda devrimler yapılmalı, eski dünyanın olumsuz mirasları bir süreç içerisinde yokedilmelidir.

Anlaşılacağı gibi, yarı-sömürge yapının parçalanabilmesi için, emperyalizme karşı, emperyalistleri ve işbirlikçilerini ve bunların dayandıkları maddi ve toplumsal ilişkileri hedef alan bir mücadele yürütülmelidir. Burada asıl hedef, dünya halklarının baş düşmanı iki süper devlet ve onların işbirlikçileridir.

Emperyalizmin çıkarlarını, ekonomik bağımlılığından ötürü kendi çıkarlarıyla birlikte savunan işbirlikçi tekelci burjuvazi ve toprak ağalığı içteki somut hedeftir. Yani, emperyalizmi tasfiye etmeye yönelen bir hareket, emperyalizme bağımlı işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve toprak ağalarının, toprak kapitalistlerinin siyasi iktidarını devirmelidir. Böyle bir hareket, emperyalizmin çıkarlarını da tasfiyeye yönelmiştir, dolayısıyla emperyalizmi karşısında bulacaktır.

Ote yandan, ABD'nin başını çektiği emperyalist hegemonyaya karşı yürütülecek bu mücadele, sovyet emperyalizmine ve onların işbirlikçilerine karşı yürütülecek mücadele ile birleştirilmelidir. Faşizme karşı mücadele sosyal-faşizme karşı mücadele ile, emperyalizme karşı verilecek mücadele sosyal-emperyalizme karşı mücadele ile birleştirilmeden anti-emperyalist mücadele verilemez. Anti-emperyalist mücadelenin özü budur.

Ülkemiz feodal kalıntıları bağrında taşıyor. Bu, feodal kalıntılara ve buna tekabül eden toplumsal-kültürel ilişkilere karşı, siyasi ilişkilere karşı mücadelenin gündemde olması demektir. Ulusların kaderlerini tayin hakkı ilkesinin hayata geçirilmesi, büyük toprakların topraksız ve az topraklı köylüler dağıtılması, feodal ilişkilerin tasfiye edilerek, köylülerin demokratik ve siyasi hak ve özgürlüklere kavuşturulması. Demokratik mücadelenin özü de budur.

Anti-emperyalist ve demokratik devrim, proletarya önderliğinde, işçi-köylü temel ittifakına dayanan, dışta her türden emperyalistleri, içte iç gericilği hedef alan bir halk devrimidir. Emperyalizme, büyük burjuvaziye, feodalizme ve revizyonizme karşıdır. İşçilerin, köylülerin, şehir küçük burjuvazisinin, bağımsızlık yanlısı milli burjuvazinin, yurtsever demokrat aydın ve sanatçıların, bilim adamlarının, bağımsızlık isteyen bütün insanların devrimidir. Demokratik halk devrimi budur.

Proletarya, sömürü düzeninden rahatsız olan bütün sınıf ve tabakaları, sınıf mücadelesinin ateşi içinde birleştirmek, onları demokratik halk devrimi hedefleri doğrultusunda eğitmek, örgütlemek ve onlara önderlik etmek zorundadır.

S — Önderliği nasıl tanımlayabiliriz?

C — Önderlik görevini yerine getirmenin birinci koşulu partidir. Bu konuda Stalin şöyle der:

«Önderlik... kitleleri partinin çizgisinin doğru olduğuna ikna etme yeteneği, kitleleri partinin durumuna getirecek ve onları kendi tecrübeleriyle partinin siyasetinin doğru olduğunu kavramada yardımcı olacak sloganları ortaya atma ve uygulama yeteneği, kitleleri partinin siyasi bilinç düzeyine yükselterek kitlelerin desteğini kazanma ve belirleyici mücadeleye onları hazırlama yeteneği demektir.»

Bu işlemler ve ilişkiler, uzun bir mücadele sürecini gerektirir. Devrimci mücadele süreci budur.

Ülkemizde baş çelişme, faşizmle halkımız arasındadır.

Bu çelişmenin pratikteki çözümü, faşizme karşı mücadele, ancak ve ancak sosyal-faşizme karşı mücadele temelinde mümkündür.

Buna bağlı olarak, ABD emperyalizmine karşı mücadele, faşizme karşı mücadele ile birleşirken, sosyal-faşizme karşı mücadele, sosyal-emperyalizme karşı mücadele ile birleşmek zorundadır.

Devrim, şu temel çelişmelerin çözümüyle zafere ulaşacaktır.

Emperyalizm ve sosyal - emperyalizmle halkımız arasındaki çelişme,

Burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişme,

Feodal kalıntılarla köylülük arasındaki çelişme,

Ve bir bütün olarak, emperyalist ve sosyal-emperyalist devletlerin işbirlikçileri ile halkımız arasındaki çelişme,

Ve uzun devrimci mücadele, bu süreç içersinde Marksizme ters düşen bütün siyasi akımları yenilgiye uğratmak zorundadır. Sapmaları yenilgiye uğratamayan bir hareket yenilir.

Çağımızda, özellikle de ülkemizde, sovyet emperyalizmini hedef almayan bir devrim, devrim adına layık olamaz.

S — Anlaşıldığı kadarıyla, devrim, şu temel çelişmenin çözümü sonucu olacaktır:

Emperyalizm ve sosyal-emperyalizm ve onların yerli işbirlikçileri ile halkımız arasındaki çelişme.

S — Burada, esas darbenin faşizme ve ABD emperyalizmine vurulması gerektiğini anlıyoruz. Neden?

C — Bir çelişmede çelişen iki yön bulunur. Bu yönlerden biri esas, diğeri talidir. Çelişen yönler eşit olarak ele alınamazlar. Yönlerin hangisi egemense, sürecin niteliğini belirler. Örneğin ülkemiz temel çelişmesini ele alalım. Bu çelişmede egemen yön, emperyalizm ve işbirlikçilerinin (Sosyal emperyalizm ve işbirlikçileri de içinde) bulunduğu yöndür. Bu nedenle ülkemize yarı-sömürge diyoruz.

Bir yanda emperyalizm, sosyal emperyalizm ve işbirlikçileri.

Diğer yanda halkın güçleri.

Bir çelişmenin karşıt yönleri de kendi içlerinde özgül çelişmeler taşırlar. Biz, çelişmenin düşman yönünü, kendi iç çelişmeleriyle birlikte ele almak ve asıl darbeyi, bu çelişmenin içinde bulunan hangi noktaya vuracağımızı saptamak zorundayız.

Şimdi düşman yöndeki çelişmeleri ele alalım:

Emperyalizmin güçleri ile sosyal emperyalizmin güçleri arasındaki çelişmede, gelişen yön sosyal-emperyalizm olmakla birlikte, egemen durumda olan ABD ve AET emperyalizmidir. Bu nedenle, darbenin asıl hedefi, günümüz koşullarında özellikle ABD emperyalizmi ve faşist işbirlikçileridir. Halkın güçleri esas darbesini bu noktaya indirmeli, fakat, ABD ve AET'in gerilemesi ve yokolması halinde sovyetlere gelişme ve yerleşme hakkı tanımamalıdırlar.

Çelişmenin bir yönü içinde asıl darbeyi bir noktaya vurmak ve onunla rekabet eden yanın emellerini görmemek, düşmanın bir kanadını geriletirken bir kanadının güçlenmesine yolaçar. Bu nedenle, vurulacak darbenin, düşmanın bir kanadının işine yaraması değil, halkın güçlerinin büyümesine ve gelişmesine yardımcı olması gerekir.

Bu konuda şöyle düşünüyoruz:

Bu aşamada hedefimiz ABD emperyalizmi ve faşist işbirlikçileridir.

Bu hedef doğrultusunda mücadelenin başarısı, revizyonizmin, oportünizmin, her türden geriCiliğin ve maceracılığın yenilmesine bağlıdır. Yani, emperyalizme ve sosyal emperyalizme karşı mücadele, bir sürecin birbirine sıkı sıkıya bağlı iki temel hedefidir. ABD yenilmeden devrim mümkün olmadığı gibi, Sovyet emperyalizmi yenilmeden de devrim mümkün değildir. Sözünü ettiğimiz yenilgi ulusal planda ele alınmaktadır.

Türkiye özgülünde en önemli sorunlardan biri de, Kürt ulusal sorununu ele alış biçimidir. Bu soruna doğru bakmadan devrim mümkün değildir.

ENVER GÖKÇE'NİN ŞİİRİ VE PANZERLER ÜSTÜMÜZE KALKAR

ADİL GÜLVAHABOĞLU

Şiir, insanla birlikte doğmuş ve insanla birlikte yürümüştür. Değişik biçim ve özlere rağmen, şiirin bu akıcı karakteri hemen her dönemde kendi benliğini korumuştur: Şiir yürüyen bir sanattır. Aslında bu, şiir için bir ayrıcalık da değildir. Tüm sanat dalları da yürümüştür insanla birlikte. Toplumsal değişim nedenleri, toplumun sancıları, dönemlerin koşullarına, toplumun yapısına göre sanata yansıtılmıştır.

İnançla, bilimle, teknikle, teknolojiyle, üretim ilişkileriyle, ezeni - ezileniyle, öleni öldüreniyle, özgürü - tutsağıyla, derebeyliği, kapitalizmi, faşizmi, demokrasisi, sosyalizmiyle... insanlık, sanatta sürekli bir değişim oluşturmuştur. Sanat ve sanatçı durağanın değil, değişenin yanında yerini almıştır. Çünkü yaratı esasına dayanan sanatı kısırlık anlamını içeren durağanlıkla öz-deş saymak sanatın yaratıcılığını yadsımak olur.

Kişioğlu, içindeki kaygıyı; doğayla, toplumsal sınıflarla olan savaşımını, didişmesini bir evrene varmanın ilk kıvılcımları, sanatçının, düşünürün, bilim adamının kafasından yayılan ve kaynağını dış dünyadan alan ışık dalgaları olmuştur. Yayılan bu ışık dalgaları özdeksel değişimlerin nedeni olmuştur. Böylece sanat aracılığıyla en yüce varlık insan, ölümsüzlük geleneğini tanıtlamıştır. Sanatın boyutlarında insanoğlu, özgür evrenin ufuklarında kalıcılığın erdemine, yüceliğine ulaşmak için çırpınmıştır. Sanat, bu yüzden, bir bakıma insanın ve insanlığın kendini bilmesi ve bulması olmuştur.

Giderek sanat, yeni boyutlarla, yeni yaratılarla yaşamın kendisi olmaya, ona ihanet etmemeğe başlamıştır. Böylece her insan, kendi toplumsal köklerinin, yapısının yansıtıldığı sanat ürünlerinden hoşlanmaya, kendine yabancı olanları yadsımaya başlamıştır. Çünkü insan, kendinden olanı, kendine yabancı olanları yadsımaya başlamıştır. Çünkü insan, kendinden olanı, kendine benzeyeni, kendini yansıtanı sever. Bağrına basar. Şiiriyle, müziği, romanı, öyküsü, tiyatrosu, ağıtı, özlemiyle... hep kendinden olanı sever insanoğlu. Okuduğumuz şiir denli, dinlediğimiz türkülerin, şarkıların da ayrımlı olması temeldeki bu sınıfsal ayrım nedeniyledir. Ayrıcalıklı toplumlarda, sınıfsal yapı ayrımı nedeniyle ortak duygular, düşünceler parçalanmıştır. Çünkü sınıfların ayaklarını bastıkları özdeksel ortam tamamen ayrımlı olduğundan bu değişik temellerin üzerinde yükselen kurumlar da, binalar da ayrımlı olmuştur. Her insan gibi her sanatçı da kendi sınıfsal yapısının temeline oturur. Zevklerimiz de, şarkılarımız, türkülerimiz, mırıldanmalarımız, şiirlerimiz, ıslıklarımız da, gülmemiz, eğlenmemiz de bu yapıdan doğar. Biçimi, özü ruhuyla birbirinden ayrımlı olan yeni yaşam boyutları sanatı da zorlar.

Bu sürekli değişim vadisinde sanat da yeni boyutlar kazanmıştır. Fuzuli'den Bağdatlı Ruhi'ye, Namık Kemal'den Tevfik Fikret'e; Nâzım'dan 1940 Kuşağı'nın Dinamosu'na, Ilgaz'ına, Toprak'ına, Enver Gökçe'sine... Ahmet Arif'ine, Hasan Hüseyin'ine; Dağlarca'sına, Cey hun Atuf'una dek... şiir sürekli bir değişim zinciri içerisinde bulunmuştur. Demek oluyor ki toplumsal değişimle birlikte şiir de değişmiştir. Divan şiiri Tanzimat şiirini, Tanzimat şiiri Meşrutiyet şiirini, Meşrutiyet şiiri de Cumhuriyet şiirini, şiirde başlıbaşına bir zirve olan Nâzım, 1940'ın devrimci kuşağını, bu kuşak da kendinden sonraki kuşakların yaratılmasına etken olmuştur.

Şiir, her sanatçı için aynı kalıpları taşıyan, reçeteleri sunan bir cendereden çıkmıştır. Özgür insanlıkla izdeş olarak sanat da özgürleşmiştir. Ya da sanatın isteği özgürlük, tüm zorlamalara karşın insanlığı da özgürleştirmiştir. Değişen yaşam koşulları sanatı da kamçılamıştır. Çünkü sanat, kendini hayal dünyasının masallarından arıtmıştır. Sanatçı yaşamadığını, görmediğini, anmadığını, inanmadığını yazan biri olmaktan çıkmıştır. Sanat bir idealin olduğu kadar bir değişimin, gelişimin, eylemin, toplumsal dalgalanmaların, yürüyen, gerçeğin, estetiğin yanında yer almaya başlamıştır.

Kendini, sanatsal yaratının özgün ortamında bulduğumuz sanatçılardan biri de yazımıza başlık olan Enver Gökçe'dir. Enver Gökçe, kendini taklite dayamadığı için şiirini özgün bir sanat örneği olarak vermeyi başarmıştır. Çok yazdığı söylenemez. Bunun belki de özel yaşamın biçimiyle ilişkisi vardır. O başka, ama çok yazıp da kalıcı olmamaktansa, özgünlüğe varamamaktansa az yazıp - öz yazmak ve özgünlüğü bulmak daha da etkileyicidir. Kalıcıdır. Çünkü taklit olan yerde yaratıcılık olmaz.

Amacı para olan sanatta da sanatın ruhunu, toplumu yenilemekteki görevini bulmak olası değildir. Sanatın amacı ne paradır, ne taklittir. Yüzyıllar boyu birbirini kopyalayan, öykünmeci divan şairleri de çoğu kez, bu nedenle yaratıcı olamamışlardır. Gerçi, divan şiirinin özgünlüğü vardır ama bu özgünlük, divan şiirinin yaşı karşısında oldukça kısırdır. Azdır. Devede kulaktır. Çünkü özgür olmayan sanatçıdan özgür yaratı ürünü de beklenemez.

Enver Gökçe, «Panzerler Üstümüze Kalkar» adlı ikinci şiir kitabında yeni şiire yeni boyutlar getiriyor. Demek ki yenilik de sürgit kullanılırsa bir yerde eskiyor. Yenilik olmaktan çıkıyor. Hepimiz Orhan Veli gibi yazsak neresi yeni olur bunun? Enver Gökçe, şiire yeni boyutlar, biçimler, teknikler, estetikler getiriyor. Şiirine yeni bir yaratının örneğini yüklüyor. Yürek dağlayan içerik sorunları, gürül gürül akan Fırat coşkusuyla biçimleniyor. Doğanın sertliği, gerçeği ve toplumun karakalem resmi birlikte görülüyor. Halk şiirinin sesi, sözüyle, yeni şiirin tekniğiyle Gökçe, yeni bir şiir yaratmıştır. Bu küçük kitap pitoresk bir doğanın, yalçın dağların, ulusal - halkçı, devrimci şiir geleneğinin odağında bulunuyor. Soylu bir şiir geleneğinin etkisiyle Gökçe, tuzlu, biberli, acılı, içerik örneklerini yeni bir biçimde vermeği başarmıştır. Yeni bir dize biçimi var. Yeni bir ses, yeni bir söz, yeni bir akılcılık var. Fikret'in müstezat'ından Nâzım'ın şiirine varan bir anımsatmadan doğan kendine özgün bir şiir bu. Her dize bir sözcükten oluşuyor, dense de aslında öyle değil. Dizeler, alt alta dizilen tek sözcüklerin, bir kuyumcu ustalığıyla işlenmesinden oluşuyorlar. Dada eyleminin manasızlığı yok tabii.

Bu sözcük sıralaması, giderek dikey dizelerin oluşmasına etken oluyor. Beceriksiz okuyucuların elinde, bu ustalıklı dizi bozulunca şiir darmadağın olur. Akıcılığı, anlamı bozulur. Durak yerlerinin gramer disiplini dışında okuyucuya bırakılması zaten serbest ölçünün niteliğindendir. Ama bu durum, Gökçe'nin ustalıklı şiirinde daha bir dikkati çekiyor. Biçimsel düzen bozulunca anlam düzeni de bozuluyor. Çünkü dikey oluşan dizeler, gelişigüzel bir sıralamanın ürünü değildir. Anlam birliği ve biçimsel bir uyumla sıralanmışlardır.

Bu basit gibi gözüken şiirlerle Gökçe'nin yaşamı, içinde bulunduğu feodal - gerici sosyal ortamla birlikte; karlı dağları, tepeleri, ovaları, dereleri, ırmakları, yaylalarıyla tüm bir coğrafi yapı da yansıtılmıştır. Bu sert doğanın dirençli insanları, inanç, üretim - tüketim, ıstıraplarını vurgulayan kültürleriyle verilmeye çalışılmıştır.

Bu
sular
Döner
Ha
Döner
Karasu
Murat
Çemişgezek
Engü
Ve
Miran
Döner
Ha
Döner
Ağaçları
Toprak
Ve
İnsanlarıyla.

(S.: 18-19).

Bu dizelerde Gökçe, ülkemizin coğrafi gerçeği, sosyal yapısı, ekonomik ilişkileriyle insanlarımızın yaşamını iç-içe vermektedir.

Nice kalın boyutlu betikler vardır ki, hiçbir şey söyleyemezler. Çok şey söylemek isterler de keçiboynuzu gibi çiğner çiğnersin de ağzına bir tat gelmez. Çok şey söyledik, der gibidirler ama hiçbir şey söylemezler. Yeni bir mesaj getirmezler. Yazmaktansa okumak daha zordur böylelerini. Çünkü yazan kişi, yazacağım, yazdım, diye girişmiştir işe bir kol. Küçük de olsabir sav'ı vardır. Ama okuyan kişi bunları saptamaz ki. Göznurunu, okuma emeğini daha iyi harcamak ister. Gökçe'nin «Dost Dost İlle Kavga» adlı yapıtı da böylesine geniş solukluydu. Gürültüyü, dönüşümü, akışı, bir yaşam diliminin boyutlarıyla veriyordu. Gökçe bu ikinci kitapta, Panzerler Üstümüze Kalkar'da daha bir ileri gidiyor ve biçim sorunlarını içerik sorunlarıyla

birlikte daha bir yenilemesini başarıyor. Gökçe'nin ilk kitabında Faşizm kalın çizgileriyle vurgulanıyordu. Çok partili rejim altında öylesine sinsice, bir ekonomik ve siyasal faşizm uygulanmıştır ki sormayın gitsin! Ve sonra bu ince politika, Gökçe'yi tam yedi yıl zindana da tıkmasını başarmıştır. Gökçe'nin şiirlerinde Faşizm, incesi ve kalınıyla, sığıyla, yoğunuyla vurgulanmaya çalışılmıştır. Bir de ülkemizin, doğusunun terkedilmiş insanları.

«Eğer maksut eserse mısra-ı berceste kâfidir» örneğinde şiirler yazmıştır Enver Gökçe. Zaten bir yerde, şiirden beklenen de yoğunluğu, derinliği en pratik bir yapıyla verebilmektir. Nâzım'ın yapıtlarında sindirilen genişlik, yoğunluk, derinlik, evrensellik, yapıtlarının boyutlarından daha geniş ve büyüktür.

Enver Gökçe'nin «Panzerler Üstümüze Kalkar» kitabı boyut itibariyle küçük bir yapıt. Ama içerik itibariyle doğu Anadolu insanının coğrafyasını, doğayla, egemen çevrelerle didişmesini, sınıfsal konumunu, yaşamını, ezilmişliğini, köy - kent uçurumunu, mertliğini ve hasretini, kültürel yapısını, halk kültürünü vermektedir.

«...*Dut*
kurusu
Süpürge
Tohumu
Yediğimiz
Ve
Bir
Godik
Arpa
İçin
Sivas
Kapılarından
Geri
Çevrildiğimiz
Günleri
Defledik
Meri
Kekliğim
Yeter
Çektiğim
Kore
dağlarında
tabakam
kaldı
Mapus
damlarında
Mapus
dağlarında
özgürlüğüm
Hey
Meri
Kekliğim
Yeter
Çektiğim.
(S.: 34-37)

Gökçe'nin yeni bir teknikle diyalektik oluşumu verdiği bu yapıtında son yılların zulmünü de bulmak olasıdır.

«...*Bentleri*
Yıkar
Su
Kısrağa
Aşar
Aygır
At
Yaşamak
Değişik
Yaşamak
Ölümden
Üstün
Sadece
Unutma
Sen
Şu
Bitmeyen
kavgayı.
(S.: 27).

I. MC'nin kurulduğunda hemen katledilen Kerim Yaman'la, Şahin Aydın gibi iki devrimci genç de Gökçe'nin şiirinin toplumsal birimleri olarak şiire girerler. Elbet de bu gençler, bölücü, yıkıcı, zulüm taraftarı MC.'nin siyasal iktidarı boyunca binleri buldular. Binlerce genç, işçi, memur, öğretmen öldürüldü bu dönemde. İşte Enver Gökçe, şiirinin dokusunda bu toplumsal olayların da yer almasını ilke edinmiş:

«...*Ülkemiz*
Yoksul
Ülkemiz
Fakir
Ve
İşçiler
Öğrenciler
Düşer
Yanyana
Düşer ya
vatanın
Bir
Bir
İnsan
Daha
Özgür
Olsun
Diyedir.

Bu yazının girişiyle sonu arasındaki ilişkiyi kurabildiğinizi sanıyorum. Ne sanat durur, ne sanatçı. Çünkü toplum ve insanlık sürekli bir iletişim ve değişim içerisindedir. Faşizmin «panzerleri üstümüze kalksa» da, John Cornford'un dediği gibi «bu dünya, ölüme kalmayacaktır!»

«SİNEMA EMEKÇİLERİNİN CHP'YE SELAMI» MI, YOKSA REVİZYONİZMLE EL-ELE YÜRÜYEN ORTAYOLCULARIN REFORMİZME SELAMI MI?

Sine - Sen yönetimi, revizyonist ve ortayolcu siyasi akımların denetimi altındadır. Aşağıya tam metnini aldığımız Sine-Sen bildirisi, emekçi kitlelerin mücadelesini reformizmin bataklığına sürüklemek isteyen revizyonist ve ortayolcuların niteliğini açığa vurması bakımından ilginçtir.

İşçi sınıfı hareketi ve bir bütün olarak emekçi kitlelerin siyasi mücadelesi, revizyonizmin ve oportünizmin çeşitli renk ve biçimdeki engellerini aşmadan zafere ulaşamaz. Çünkü revizyonizm, sosyalizmin basit bir sapması değil, burjuvazinin işçi sınıfı hareketini yozlaştırmayı amaçlayan bir burjuva ihanet akımıdır. Uluslararası dayanağı da Sovyet Emperyalizmidir.

Gerek revizyonistler, gerekse revizyonizmin şu ya da bu biçimiyle uzlaşan ve onlarla el-ele yürümeyi alışkanlık haline getiren ortayolcu siyasi akımlar, ne denli keskin sözler ederlerse etsinler, varacakları nokta Sovyet-Emperyalizminin ülkemiz üzerindeki hegemonya emellerine hizmet etmek olacaktır.

Emekçi kitleler, revizyonizme, oportünizme ve reformizme karşı tutarlı ve kararlı bir tavır almadan faşizmin karanlığını yenemezler. Tüm sinema emekçilerini, Sine - Sen'in reformize karşı teslimiyetçi tavrına karşı uyanık olmaya ve özellikle revizyonistlerin ve ortayolcuların oyunlarına gelmemeye çağırıyoruz.

Sinema emekçileri, kendilerini Sovyet Emperyalizminin çıkarlarına alet etmeye çalışan Sine - Sen yöneticilerine karşı uyanık olmalıdır.

Sinema emekçileri, güçlerini bölmek değil, güçlerini tek bir sendika çatısı altında birleştirmek ve kendilerini dışardan gelerek yönetmeye çalışan ardniyetlilere karşı birlik olmalıdırlar.

SİNEMA EMEKÇİLERİNİN CHP'YE SELAMI

Değerli parti üyeleri, CHP'nin çilekeş mensupları arkadaşlar, Türk sineması çalışanlarının, demokratik sol düşünce etrafında birleşen, en bilinçli, en aktif kadrolarını çatışı altında toplıyarak Türk sinemasının güçlü ve gür sesi olma yolunda gelişen, Türkiye Sinema Emekçileri Sendikası SİNE - SEN henüz çok yeni bir kuruluştur...

Sine - Sen'in kurulması fikri, Sinema emekçilerinin 2. MC iktidarı döneminde, sansür ve sosyal güvencesizliğe karşı düzenledikleri ve sinema emekçilerinin tümünün de katılmasıyla gerçekleşen ANKARA yürüyüşü sırasında ortaya atılmıştır. Ve böylece Sine - Sen, çok kısa bir zamanda kuruluşunu gerçekleştirmiş ve sendikal planda faaliyetine başlayarak, sinema çalışanlarının büyük bir çoğunluğunu örgütlemiş ve işverenlerle - Prodüktör - sözleşme görüşmelerine başlıyarak sinema emekçilerinin ücret artışlarını sağlamasının yanı sıra, SSK kapsamı dışında, ihtiyarlık ve sağlık sigortalarından yoksun olarak çalışan sanat emekçilerinin SSK kapsamına alınması ile ilgili komisyon çalışmalarına katılmış, ayrıca Kültür Bakanlığı bünyesindeki Sinema Dairesine haysiyetli bir sinema yasası'nın çıkartılması doğrultusunda yasa taslağı hazırlamış ve Kültür Bakanlığı, Sine - Sen'in hazırladığı sinema yasası taslağındaki ana başlıklar çerçevesinde 11 - 12 Mayıs tarihlerinde İst. Kültür merkezinde bir kongre düzenlemiştir. Sine - Sen bu kongre'ye sansür ve yeni çıkartılacak sinema yasası ile ilgili

gin deneyler kazanır. Emekçi sınıflara özgü fikirler, bir kez kitleler tarafından kavrandı mı, toplumu ve dünyayı değiştiren maddi bir güç halini alırlar. Çünkü insanın düşüncesini, toplumsal varlığı belirler. Nesnel dış dünyanın sayısız olayları (Fenomenleri) insanın beynine, beş duyu yoluyla yansır.

a) Görme, b) İşitme, c) Koklama, d) Tat alma, e) Dokunma.

a) Görme

Her bakan insan gerçeği göremez. Gerçeği görmek demek o olayın püf noktasını kavrayarak bilmek demek. O maddenin içindeki hareket yasalarını kavrayabilmek demek. Gerçek çıplak gözle görülse elle dokunulsaydı, bilime gerek kalmazdı. İşte bu siyasi körlüğün, toplumsal körlüğün, kara perdesinin aralandığı yerdir tiyatro. Bütün bilgiler önceden algısaldır. Fikir haline gelmesi bir üst düzeye sıçramasıdır. Bu sıçramada yeteri kadar algısal bilginin birikmesiyle olur.

Bu da bilme sürecinde ilk aşamadır.

Nesnel maddeden, öznel bilince, varlık halinden fikirleri giden bu aşama, bilem sürecinin içinde ilk aşamadır.

İnsan bilincinin yada fikirlerinin (Teoriler, politikalar, planlar, tedbirler v.b.) nesnel, dış dünyanın yasalarının doğru bir şekilde yansıyıp yansımadığını, doğru olup olmadığını ayırt edemez. Bu aşamada kesinlik kazanamaz.

Bundan sonra bilme süreci başlar.

Bilinçten maddeye, fikirden varlığa doğru dönüş yapan ikinci aşama ikinci aşama;

İlk aşamada kazanılan (bilgilerin teorilerin, politikaların, planların, tedbirlerin) umulan sonucu verip vermediğini anlamak için toplumsal pratiğe uygulama aşamasıdır.

Genel bir söyleyişle;

Umulan bir sonucu verenler, Yani başarıya ulaşanlar doğru, ulaşamıyanlar yanlıştır.

Bu özellikle doğayla mücadelede geçerlidir. Maddi üretim çalışması içinde insan, doğa olaylarını, doğanın özelliklerini ve yasalarını kendisi ile doğa arasındaki ilişkileri yavaş yavaş kavramaya başlar.

Üretim çalışması olmaksızın bu bilgilerin hiç birisi elde edilemez.. Çıplak bir gözle görülemez.

b) İşitme

Tiyatro en azından bir konuş iki dinle öğüdüne dayanır. Çünkü bir ağız iki kulak vardır. Bundan öte yerinde konuş, yerinde sus sistemidir.

Ayrıca güzel bir türkçe konuşmak. Vurguları doğru vurmak. Söylev yeteneğini geliştirmek.

(Fonetik, Diksiyon) Bütün bunlar çağımız tiyatrosunun görevidir.

Bir kelimenin çeşitli tonlarını ve renklerini çıkarmak ve topluma kulak vermek, onun nabzını dinleyebilmek.

Toplumsal mücadelede ileri sınıfı temsil eden güçler bazen yenilgiye uğrarlar. Bunun nedeni fikirlerin yalnışlığı değildir. Mücadeleye katılan güçler dengesidir. Bunların o güç için gerici güçler kadar güçlü olmasındandır. Onun için bunlar geçici olarak yenilgiye uğrarlar. Ama eninde sonunda zafer onlarındır. İşte insanın bilgisi, deneme ve pratik yoluyla bir sıçrama yapar. Bu sıçrama ötekinden daha önemlidir. Çünkü ilk sıçramanın doğruluğunu yanlışlığını ancak bu sıçrama ortaya koyar.

Nesnel dış dünyayı yansıtma döneminde formüle edilen fikirlerin, teorilerin, politikaların, plan ve tedbir-

lerin, doğruluğu, yanlışlığı şimdi belli olur.

Doğruyu aramanın başka yolu yoktur.

Ayrıca dünyayı bilmenin tek amacı onu değiştirmektir. Çoğu zaman doğru bir fikir, maddeden bilince, sonra tekrar maddeye...

Yani pratikten bilgiye, sonra tekrar pratiğe gider. Sürecin birçok kere tekrarlanması ile bir üst düzeye ulaşır.

Ayrıca bunlar maddenin bilince, bilincin maddeye dönüşebileceğini de anlamıyorlar. Oysa bu sıçramalar günlük yaşamda durmadan tekrarlanmaktadır.

Toplumbilimsel deneyevi bunları tesbit eder ve gösterir.

Bu nedenle arkadaşlarımızın diyalektik materyalizmin bilgi teorisiyle yetişmeleri gerekir. Ancak böylece bunlar düşüncelerine bir yön verebilirler.

Araştırma, inceleme ve deneylerini özetlemede ilerleriz. Çetin güçlükleri yeneriz. Daha az hata yaparız.

c) Koklama:

Eskiyi yeniden, çürümüşü tazeden, çökeni yükselenden ayırmanın yolu, sağlıklının kokusunu alabilmektir. Bir canlılığın, bir geleceğin, bir aydınlığın kokusu buram buram oyunlarımızda tütmelidir. Her seyirci bu kokuyu duymalıdır.

d) Tat alma:

Her deney, her oyun iyi pişirilmiş bir yemek gibi olmalıdır. Seyirci önüne konulan bu yemekten sınıfsal bir tat almalıdır. Bu tat işte bireyin önce kendisini, sonra da dünyayı değiştirmesinin tadı olmalıdır.

e) Dokunma

Bütün bu duyuların çalışması sonucu seyirciye zaferin elle dokunulacak, dişle sökülüp alınacak kadar yakın olduğu, herkesin gözle görebileceği, kulakla işitebileceği, eliyle dokunabileceği bir gerçek olduğu kanıtlanmalıdır. Deneylerimizin sonucu beş duyuyu, tek yönde eyleme geçirmelidir.

b) SINIF MÜCADELESİ

Sınıfsız bir toplumda, her kez toplumun öbür üyeleriyle birlikte ortak çabaya katılır. Onlarla belirli üretim ilişkilerine girerler ve insanın maddi gereksinmelerini karşılamak için üretime katılırlar.

Bütün sınıflı toplumlarda da, çeşitli toplumsal sınıfların üyeleri de, çeşitli yollardan belirli üretim ilişkilerine girerler ve kendi maddi gereksinmelerini karşılamak için üretime katılırlar. İşte bu, insan bilgisinin geliştiği asıl kaynaktır.

Öyleyse bilgilerimizin asıl kaynağına dönelim ve ülkemizin yapısal sorunlarına bir göz atalım.

....

1860 mirasında Engelhart şu alaycı yorumda bulunuyor. «Köylüye karşı gösterilen şevkat aydınlarımızın her zaman biricik kaygısıydı. Bugün de böyle olmakta devam ediyor. Bugün artık hiç kendisi için yaşayan kalmadı ki... Herkes köylü için yaşıyor.

....

Köylü budalanın biridir, tek başına işin içinden çıkmasını beceremez; kendisiyle uğraşan olmazsa bütün ormanları yakacak, bütün kuşları kırıp geçirecek, bütün balıkların kökünü kazıyacak, toprağı işe yaramaz hale getirecek. Sonunda ken sidi de geberip gidecektir.»

Meselâ (yün eğirme, harman döğme vb. işlerde) götürü ücret sayesinde kendi işletmesinin sağladığı ilerlemeden ne kadar heyecan duyduğunu hatırlatalım. Gündelik ücret yerine götürü ücret koymanın, kapitalist çelişme arasında kapitalist iktisat tarafından çalışmaya yoğunlaştırmak ve artı-değer nisbetini arttırmak için en çok kullanılan usullerden biri olduğundan Engelhart şüphe eder görünüyor.

...Yani «Tarlaların münavebeli ekim usulü ile kiraya verilmesinden vazgeçmek, ücretli emeğe dayanan işletmeler kurmak, mükem-

mel aletler ve makinalar kullanmak, cins hayvan yetiştirmek, çeşitli ekin ekmek, çayırları ve otları ıslah etmek vb.» gibi esasları ihtiva eden programı ile nasıl acı acı alay ediyor.

«Bir sürü boş lâf bunlar canım» diyor.

Sonuç olarak Engelhart'ın önerileri ile bizdeki köy enstitülerinin önerileri arasındaki paralellik dikkati çekmektedir.

Bu eleştirilerin sonucu Lenin şu hükme varıyor; «Ama kapitalizmin Rusya'daki bugünkü gelişme safhasında, Rus tarihi ve iktisadi gerçekleri hakkındaki bilgilerimizin bugünkü safhasında, sosyolojik nazariyenin gerçekleri de bilindiğine göre, halkçılık artık tamamı ile yersizdir. Kapitalizm meselesi ilk ortaya atıldığından dolayı zamanında ilerici olan halkçılık şimdi gerici ve zararlı bir nazariyedir..

Sosyal düşünceyi doğru yolundan döndürmekte, köhne şeylerin ve bütün Asya artığı eskimiş donmuş şeylerin aleti haline gelmektedir.

Kapitalizmin tenkidindeki gerici karakteri de halkçılığa bugün kendisini 1860 mirasının sadık emanetçisi olmakla sınırlayan görüşün altına düşüren birtakım nitelikler kazandırmaktadır.

Birinci nitelik:

Halkçı nazariye Rusya'da kapitalizme bir çökme, bir gerileme olgusu gözü ile bakmaktadır. Rusya'da kapitalizm meselesi ortaya atılır atılmaz. Bizim iktisadi gelişmemizin kapitalist bir niteliğe sahip olduğu görülüyordu. Halkçılar ise bu işte bir gerileme, bir hata, milletin bütün tarihince sözüm ona kabul edilen, yüzyıllardan beri süregelen sosyal yapılarca sözümona tasdik edilen yoldan sapma vb. sözkonusu olduğunu söylediler.

Aydınlık devri havarilerinin sosyal tekamülü olan hararetli inançları yerini kuşkuya, tarihi iyimserlik ve ruh kuvveti yerini karamsarlığa, bu böyle giderse işlerin daha da kötüleşeceği tekamül tarafından ortaya atılan meseleleri halletmenin gün geçtikçe daha güçleşeceği kanısından ileri gelen bir tasarıya yerini bıraktı.

Şimdi bizi bu tekamülü «önlemeye» ve «durdurmaya» davet ediyorlar. Rusya'da geri kalmış halin bu memleket için mutluluk olduğunu iddia eden nazariye ortaya çıktı vb.

Halkçı nazariyedeki bu niteliklerine 1860 «mirası ile hiç ortak tarafı yoktur. Hatta bu nitelikler bu mirasla düpedüz tezat halindedir.»

Rus kapitalizmini bir doğru sapma, bir çöküntü vb. olarak göstermek, işi Rusya'nın bütün iktisadî tekamülünün manasını bozmağa gözlerin önünde olup biten — nöbet değiştirme — nin manasını anlamağa kadar götürür.»

Bizde, (HS, HY, HK, HB, HG), gözlerimizdeki siyasi körlük perdesini kaldırıp, bu nöbet değişimini, bu merasimi görmeliyiz.

Öyleyse olur, böyle de olur.

Olsa da olur, olmasa da olur.

Tartışması bizi bir yere götürmez.

«Yüzyıllardan beri süregelen, sosyal yapımızın kapitalizm tarafından yıkılmasını önlemek ve durdurmak arzusuna kapılan halkçı, tarih anlayışından şaşılacak derecede yoksun olduğunu ortaya koymuş oluyor.

Bu anlayıştan yoksun olanlar az mıdır?

Çünkü bizim halkçılar tekelci kapitalizm döneminde olduğu için, millî burjuva adına, tarih sahnesine çıktılar. Gizliyebildikleri oranda tekelci kapitalizmi görmemeye çalıştılar.

Kendi romantik küçük burjuva göüşünden hareket ederek kapitalizme karşı savaşmakla, halkçı bütün tarihi gerçekleri fırlatıp atmış oluyor. Kapitalizmin gerçeklerini her zaman kapitalizm öncesi rejimden edindiği hayali ve boş fikirle kıyaslıyor.

Sosyal gelişmenin ilerici

niteliğine olan inancı ile, geçmişin kalıntılarına karşı beslediği amansız nefreti ile, herşeyin gayet yoluna girmesi için bu kalıntıları tamamı ile silip süpürmenin yeteceği hakkındaki kanısı ile «1860 yıllarının mirası» nın halkçılığının yukarıda hatırladığımız görüşleri ile hiçbir ilgisi olmadığı gibi, bu miras bu görüşleri şiddetle yalanlamaktadır da.

Bizim modern halkçılarda bu süper gericilikte pek yaman çıktılar. Eskinin tam temizlenmeden yeninin kurulamayacağını savundular. Yeninin eskinin bağrında gelişebileceğini göremediler.

Halkçılığın ikinci niteliği: Bu görüşün Rusya'nın özel kaderi olduğu hakkında beslediği inançtır. Köylüyü ve ortak toprak tasarrufuna dayanan köy cemaatini idealleştirmesidir vb. Rusya'nın kendine has bir yolu olduğu hakkındaki nazariye halkçıların eskimiş bazı batı nazariyelerine dört elle sarılmağa götürmüştür. Bunların batı kültürünün sayısız kazançlarını şaşılacak bir hafiflikle hor görmelerine sebep olmuştur.

Batı çıkmazı...

Nereden açıldık bu batıya. Batı diye diye battık.

«Yine bu halkçılar, medeni insanlığın, bazı niteliklerini bizde yoksa da, buna karşılık dünyaya yeni iktisadi idare usulleri gösterme-ğe vb. «davet edilmiş» bulunuyoruz diye avunmuşlardır.

«1860 yılındaki düşünürler aksine Rusya'yı Avrupalılaştırmak istemişlerdi. Rusya'nın Avrupa medeniyetine alışacağı, bu medeniyetle kaynaşacağı kanısındaydılar. Bu medeniyetin siyasî ve sosyal kurumlarını hiçbir orijinal nitelik göstermeyen memleketimizde yerleştirmekte kaygılanmışlardı.

Aydınlanma çağı dönemi bizim mirasımızda da bu açıdan iyi değerlendirilmelidir.

Namık Kemal'ler, Ziya Paşalar kimlerdir...

Kapitalizm genişliğine ve derinliğine geliştikçe her kapitalist ticaret toplumundaki zıtlıklar köylerde kendini daha kuvvetli göstermiş, bir yandan halkçıların, köylünün — cemaat ziraatı — birleşme zihniyeti vb. hakkındaki gülpembe masallarıyla, öte yandan köylü sınıfının toprak burjuvazisi ve ziraat işçisi şeklindeki fiili farklılaşma arasındaki zıtlık daha keskinleşmiş, herşeyi yalnız köylünün gözüyle görmekte ısrar eden halkçılar da daha hızla küçük burjuvazinin romantik, duygusal temsilcileri haline gelmişlerdir. Çünkü müstahsil bugünkü toplumda ticaret eşyası müstahsili haline gelmiştir.»

Neymiş?...

«Köylünün yalan yere idealleştirilmesi ve — cemaat zihniyeti — konusundaki romantik huyları halkçıları köylülerin iktisadi gelişmesinden doğmuş şekliyle hakiki ihtiyaçlarını son derece hafiflikle ihmal etmeye götürmüştür. Eski yapıların sağlam olduğu nazari olarak istendiği kadar söylensin. Ama pratikte her halkçı kuvvetle anlayacaktır ki, köylümüzün elini kolunu bugün bile bağlayan geçmişten kalma kalıntıların toprak köleliği kalıntılarının kaldırılması kapitalizmin gelişmesine, yalnız buna yol açacaktır. — Kapitalist ilerleme olacağına durgunluk olsun daha iyidir — görüşü aslında her halkçının görüşüdür.

Tarımda kapitalizmin başlaması, kentlerde konduların türemesi bunun en iyi örneklerinden birisi değil midir?

«Küçük toprak parçalarına ve cemaatlerine dârt elle sarılmış olan, emeklerini kendileri için daha verimli ve daha yararlı yerde kullanmak gücünden yoksun olan köylüler. Toprak köleliğinden kurtuldukları zaman ki o karışık toplu halde, o verimsiz yaşama şekli içinde donmuş kalmış gibidir.»

Bu sorunun çözümü de demokratik halk iktidarına kalmıştır. Ama bu bilinç köylülerin kafalarında ateş-

lenmelidir. Kendilerine ayak bağı olan bu köhne düzene güçlü bir tepik vurabilmeleri için.

«1860 yılı mirası»nın temsilcilerinden biri «aydınlık devri havarisi» ne has görüşü ile işte böyle konuşmuştu. Oysa her halkçı, aslında «köylerden kapitalizme yol açmaktansa, köylüler o köhne ve pederşahi yaşayışları içinde donup kalsınlar daha iyidir» diye düşünmektedirler. Günümüzde eskiye ait olanın abartılması, hatta yeninin üstüne çıkartılmasına çalışılmasının altında yatan gerçek nedir?...

Gerçek şudur: Olgulardan bulgulara varmak yerine, bulguları olgulara uydurmaya çalışmak, uymamazlıkta demogoji, safsata yaratmak.

...Zincirleme kollektifi ile, toprağı satma ve verilen toprağı reddetme yasağı ile, kast sistemi tarafından zorla kabul ettirilen kendi içine kapanmış hali ile, ortak toprak tasarrufuna dayanan köy cemaatlerinin bugünkü iktisadi gerçekle, bugünkü kapitalist ticari münasebetlerle ve münasebetlerin gelişmesiyle açıkça tezat halinde olduğunu inkara şüphe yok ki, hiçbir halkçı cesaret edemez. Bu zıtlıkları inkar etmek mümkün değildir. Ama şuna da işaret edelim ki, köylülerin hukukî şartlarını iktisadi gerçekle, bugün oluşmakta olan iktisadi tekamülle karşılaştırmaktan, meseleyi böyle ortaya koymaktan halkçılar ateşten korkar gibi korkarlar. Halkçılar kapitalizmsiz bir tekamüle, romantik muhayyileden doğmuş, gerçekte mevcut olmayan kapitalizmsiz bir tekamüle inanmakta inat eder.

İşte bunun içindir ki, evet, bunun içindir ki, kapitalist yolu izleyen bu tekamülün akışını durdurmaya hazırdır.

...Bu soydan halkçıya, Engelhart'ın dilini kullanarak şöyle söylenebilir: «Rus köylüsü budalanın biridir, kendi başına işin içinden çıkmasını beceremez. Kendisiyle ilgilenen bulunmazsa, bütün ormanları yakar, bütün kuşları öldürür, bütün balıkların kökünü kurutur, toprağı berbat edip bırakır. Sonunda kendisi de geberip gider.»

Halkçı, «1860 mirasını bile inkar» ettiği yerde gerici hale gelir. Hemen şu noktayı işaret edelim ki; iktisadi gelişme ilerledikçe; ortak toprak tasarrufuna dayanan bu köy cemaatının bu kast karakterini yıkma işi ziraat işçisi için gittikçe daha kuvvetli bir zorunluluk olarak görünür...

«İşini yoluna koymuş olan Rus köylüsü» başka bir yerde icarla kolayca toprak bulabilir, başka bir köyde kurum açabilir, canı istediği zaman canı istediği yere iş yolculuğu edebilir.

Oysa, emek gücünü satarak geçinen «köylü» için kendi toprak parçasına ve ortak tasarrufuna köy cemaatına bağlı kalmak, kendisinin iktisadi faaliyetini son derece köstteklemektedir. Bu bağlılık köylünün daha fazla para getiren iş bulmasını imkansızlaştırmaktadır. Kendi emek gücünü her zaman daha fazla para veren binbir köleleştirme usulleri icat eden yerli (köydeki) alıcılara satmak zorunda bırakılmaktadır. Kendini romantik hülyalara kaptırıp, iktisadi tekamülün zıddına eski yapıları muhafaza etmek ve korumak arzuları besleyen halkçı, bu gittiği yolun sonunda, hiç farkında olmadan «köylünün toprakla olan bağlarını» sağlamlaştırmaya devam ettirmeyi, canıgönülden isteyen toprak ağasının yanında bulur kendini. Ortak toprak tasarrufuna dayanan köy cemaatının bu kendi içine kapanması olayının ve türlü işçi tutma usullerini ortaya çıkardığını hatırlamak elverir. Fabrika patronları ve büyük malikane sahipleri en istifadeli şartlarla işçi tutabilmek için, kendi adamlarını özellikle vergilerini vermeyi gecikmiş köylere göndermektedir.

(devam edecek)

GÜNEY FİLM YAYINLARI

Sırası	Kitabın Adı
1	Salpa
2	Sanık
3	Hücrem
4	Boynu Bükü Öldüler (Tükendi)
5	Umut
6	Arkadaş
7	Umutsuzlar
8	Seyyit Han
9	Endişe
10	Söz Sanığın (Tükendi)
11	Selimiye Mektupları
12	Senaryo Yazma Tekniği (Tükendi)
13	Ağıt
14	Yumurtalık Olayı (Tükendi)
15	Savunma
16	Dünya Basınında Yılmaz Güney (Tükendi)
17	Zavallılar (Tükendi)
18	Acı (Tükendi)
19	Acı Lokma / Fahri Erdinç
20	Baba (Tükendi)
21	Kızılırmak Karakoyun (Tükendi)
22	Hudutların Kanunu (Tükendi)
23	Yılmaz Güney Dosyası
24	Bir Gün Mutlaka
25	Aç Kurtlar
26	Soba, Pencere Camı ve İki Ekmek İstiyoruz

CEZAEVİNDE İLAHLAŞMAMI, YOKSA HALKLA BÜTÜNLEŞMEMİ

Halk düşmanları, düzenin ve onun kuklası olduğu emperyalizmin uşakları, gerçekleri hazmedemiyen ve yurtseverlerin halkla bütünleşmesini rüyalarının ka'rulası edenler, kendini halka adayan ve halka rağmen var olan bu herşeyin parayla alınıp satıldığı, milyonların bir kaç kula kul olduğu dünyanın yıkımı için savaşanları halkından koparmak için gerçekleri çarpıtır ve yüzleri kızarmadan yalan söylerler, zira onların yüzleri gerçekleri söylerken kızarır.

İşte bunlardan biri, aşağıya tam metnini aldığımız ve HAFTA SONU gazetesinde yayınlanan «CEZAEVİ İLAHLARI» adlı yazı. Bu yazının cevabını önce Türkiye cezaevlerinde yatan tüm mahkumlar verecek, halkımız verecek, veriyor. Diyorlar ki:

«Hem gazetenin satışının artması için boy boy resimlerle Yılmaz Güney'i yazacaksın, vede burjuvazinin gönlünü almak için; biz böyle yazıyoruz ama aslında buyuz, diyeceksin. Cezaevlerinde verilen mücadele sonucu elde edilen haklarımıza saldıracaksın, ve biz sizin kim olduğunuzu, aslında neye saldırdığınızı anlamıyacağız, ve diyeceksin ki «Ben mahkumlara böylesine prim verilmesine karşıyım... Ceza niteliğini korumalı, korusun ki bu toplumda suç işleyenle işlemeyen belli olsun, aralarındaki fark bilinsin.» Hangi fark?

Yılmaz Güney bir devrimcidir, o mahkumlardan ayrı ve onların yararına olmayan hiç bir şeyi yapmaz. Mahkumların içinde bulunduğu durum Y. Güney'in durumudur, yani; bir mahkum mu dövülüyor, zindana mı alınıyor, ziyaretçisi mi alınmıyor — ki, bunlar cezaevinin yasalarıdır, yani sizin istediklerinizdir — anında ve ne pahasına olursa olsun müdahale eder, birimizin bir sorunu mu var, çözümü için bütün gücüyle uğraşır.

Yılmaz Güney sosyalisttir, bunu bize de öğretiyor, yani; hepimizin ekonomik, siyasi, kültürel ortak yanlarımız olduğunu, çabamızın, tasamızın, mücadelemizin ortak olduğunu,

dışarıya nasıl çıkmamız gerektiğini öğretiyor ve bütün bunları bizimle birlikte yapıyor. Neyi var, neyi yok hepimizindir, bizimdir, biz buna komün, bu yaşantıya Kominal yaşantı diyoruz, işte bu da sosyalizm, onların saldırdıkları bu.

Aslında da Güneyleri ilahlaştıran onlar, çünkü onların Güneyler korkulu rüyalarıdır, çünkü hedefimiz onların o çağ dışı, anti-demokratik, insanlık dışı dünyalarıdır. Açıkça haklarımızın verilmesi için verdiğimiz mücadelemize küfrediyorlar ve kısa zamanda gerekli cevabı alacaklardır. Diyorlar.

CEZAEVİ İLAHLARI...

Yahu, bu Türkiye'de, Yılmaz Güney'den ünlü hiç mi mahkum yoktur... Hiç mi yoktur ki, yalnız onun yaptıkları sistemli bir biçimde haber haline getirilir. Ve, belirli aralıklarla yansıtılır.

Aslında bu, bizim Hafta Sonu'nun da kendini kaptırdığı bir garip girdap... «Yılmaz Güney'li gazete, dergi satar» diye bir yargı çakılmış ya kafamıza? Hazret ne yapsa, bizlerde yankısı boy boy, sütun sütun...

Onun, kesin bir sessizlik içinde dortop olduğu dönemde, bu iş arşiv malzemesiyle sürdürüldüydü... Hazıra dağ dayanmayınca, işin suyu çıktı... İşte, o zaman, baktık Yılmaz Güney, sık sık aktüalite ekranında.

Bilmem Kayseri'den, İzmit'e naklinin bunda rolü oldu mu?... Fakat, daha bir yakına geldikten sonra, haberler pek sıklaştı...

TRT'miz, bir cezaevleri dizisi mi planlar? Dizinin ilk halkasını, İzmitli dekor oluşturacaktır: Yılmaz Güney'lisi yani...

Derken, üstadı İstanbul'a getirirler. Ardından, bir de haber pompası; Mide kanaması geçirdi diye... Aldınız mı, yine birinci sayfalardan, bir Yılmaz Güney çerezi daha...

Geçen hafta, İzmit Cezaevinde bir sünnet düğünü düzenlenir. Kesilecek olan, «Hastane Faresi» namıyla maruf küçük bir yankesici. Davuluyla, dungasıyla saatler süren bu eğlentide başköşe, cezaevi müdürüne ayrılmak gerekir değil mi?... «Kirve» denilince de ilk onun ismi akla gelmemeli mi?... Ama hayır. Yılmaz Güney, bu görevi üstlenir. Gerçek müdür kendisiymiş gibi... Konuşmalar yapar, mahkum arkadaşlarına seslenir... Bizim küçük «Hastane Faresi» de, o hengâmede yirmi bin lira civarında hediyelik yüklenir...

Hiç sanmıyorum ki, «farecik» in uzunca elleri, şunun bunun cüzdanına dalıp böylesine lekelenmeseydi, oncağızın çocukluktan delikanlılığa geçişi, bu denli görkemli olabilsin...

Demek; iyi ki çalmış, çırpmış farecik... Çalmış çırpmış da, cezaevlerine düşmüş... Maazallah, ya namuslu bir köy çocuğu olarak, davar peşinde koşmayı sürdürseymiş? Eminim, en iyi şartlarla, kör bir ustura altında «kopsi kefal»...

Ben, mahkumluğa böylesine prim verilmesine karşıyım... Ceza, niteliğini korumalı... Korusun ki, bu toplumda suç işleyenle, işlemeyen arasında fark olduğu, somut biçimde ortaya çıksın... Sanatçı olarak sembolleşen Yılmaz Güney, adi mahkum olarak tanrılaşmasın... Peşinden de, bir takım «fareleri» sürüklemesin...

Kısacası, Türkiye'de suça özendirme girişimlerine, artık bir son verilsin...

Bunları söyleyen ben, yeni İnfaz Yasası'nın mahkumlar lehine koyduğu hükümleri gönülden desteklerim...

Ama, bir mahkumun ilâhlaştırılması? İşte, onu kabul etmek, asla...

TV'deki «Tefeciler» dizisini hatırlayacaksınız. Bu diziyi ve orada, kasadan para çaldığı için cezaevine düşen genç banka memurunun başına gelenleri... Bu tür tablolar, toplumların kangrenleşmiş yönlerini yansıtırlar. Tedavi, belki de ameliyat edilmesi gereken organlara dikkati çekerler. O toplumlar hesabına da, birer utanç bayrağıdırlar...

Bunların kökünü kurutmaya, evet... Amaaa; mahkuma, mahkumluğunu unutturup onu her türlü pişmanlık duygusundan arındıracak girişimlere, hayır...

Cezaevlerindeki uygunsuz koşullar yüzünden, son günlerde sık sık demirparmaklıkların gerisinde ayaklanmalara tanık oluyorduk. Demek, bir revizyon şarttı...

Böyle giderse, mahkumlar yine ayaklanacaklar. Bu kez de, ayrıcalık yapıldığı için... Bazısı kral maumelesi görürken, bazısının itilip kakılması, sabırları bir gün patlatma noktasına getirecektir çünkü.

Aslında, bugün bütün dünya, daha iyi mahkumiyet koşulları için vicdanlardan gelen sızıya kafa yoruyor... Bir İngiltere, uykudaki mahkumların rahatını düşünerek, kabaralı postal yerine gardiyanlara terlik giydirmeyi planlıyor. Bunu yaparken, mahkumluğa prim vermiyor ama... Koşullarda reformu amaçlıyor...

İfratla, tefrit arasındaki hassas sınırı çizmeyi becerdiğimiz gün, biz de yaşantımızda, olumlu değişiklikler göreceğiz... Ama, beceremediğimiz sürece de, başımızı daha çoook taştan taşa vuracağız...

Hafta Sonu

KOCAELİ CEZAEVİ TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN DUYURUSU

Bizler, Kocaeli Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri; kadını, erkeği ve çocuğu ile birlikte, tek yumruk halinde, amacı yeni infaz yasasını protesto olan, iki günlük açlık grevine gitmeye karar verdik. Grevimiz 10-11 Haziran, Cumartesi ve Pazar günleri sürecektir.

Adalet Bakanının çeşitli cezaevlerini dolaştığı sıralarda söylediği, TV'den radyodan, basından iz lediğimiz vaadlerini yeni infaz yasasında görmemekteyiz.

Yeni infaz yasası, Türkiyenin çeşitli cezaevlerinde idamlarını bekliyen hükümlü arkadaşlarımıza bir yarar sağlamamaktadır. Onların idamlarını önleyici tedbirlerin derhal alınmasını istiyoruz. İdam cezaları kaldırılmalı, buna bağlı olarak özgürlüğü bağlayıcı bütün ağır cezalarda yeni düzenlemeler ve müebbed cezalar yerine, yılı belli cezalar getirilmelidir.

Ayrıca, ölüm cezasına ve yaşam boyu hapis cezasına hükümlü olanlar, 1803 sayılı Af Yasası uygulamasında büyük bir haksızlığa uğramışlardır. Şöyle ki; ceza hukukumuzun geçerli kurallarından biri «yaşam boyu hapis cezasına hükümlü olanlara uygulanacak infaz rejiminde, bunlara ait cezaların 36 yıl üzerinden hesaplanması» ilkesini benimsemiştir. Bu ilke TCK.'nun 13/son maddesinde somut ifadesini bulmaktadır. Nitekim sözü geçen madde, «müebbed hapis cezası 36 yıl üzerinden hesap edilerek, geçici ağır hapis sezasının tabi olduğu şartlar altında geçer» hükmünü sevketmiştir.

Diğer taraftan, 647 sayılı İnfaz Yasasının 19/1 maddesi «geçici özgürlüğü bağlayıcı cezalarda hükümlülük süresinin 2/3 ni ve ömür boyu hapiste 24 yılını çekmiş olup ta, tüzüğe göre iyi halli hükümlü niteliğinde bulunanlar, talepleri olmasa dahi şartla salıverilir» demek suretiyle ömür boyu hapis cezalarının 36 yıl üzerinden hesaplanacağı biçimindeki Ceza Yasası hükmünü pekiştirmiştir.

Oysa, 1803 sayılı Af Yasası bu genel ilkeden ayrılmış «ölüm cezaları 30 yıl ağır hapse ve yaşam boyu hapis cezaları 24 yıla çevrilenlerin şartla salıverilmelerinde, dışarıda geçirecekleri 1/3 süre ve 12 yıl af indirimi ile bakiye ceza 12 yıl olduğu halde, ömür boyu hapse hükümlü olanlar için, dışarıda geçirliecek 1/3 süre olarak 8 yıl indirildiğinden, bakiye ceza 16 yıldan ibaret kalmaktadır. Bu nedenle, ömür boyu hapse hükümlü olanlar aleyhine 4 yıllık bir fark doğmuştur.

Af Yasasının bu hükmü sadece yukarıda söz konusu ilkeye ve TCK.'nun 13, 647 sayılı kanunun 19. maddesi hükümlerine aykırı olmakla kalmamış, aynı zamanda Anayasanın öngördüğü eşitlik kuralına da ters düşen haksız bir durum yaratmıştır.

Aynı neviden çeşitli suçlar işlendiği için hükmedilen ayrı ayrı özgürlüğü bağlayıcı cezaların birleştirilmesi halinde, TCK.'nun 77. ci maddesine göre uygulanacak ceza, ağır hapiste 36 yılı geçemiyeceği cihetle, örneğin bu cezalarının toplamı 40, 50 veya 60 yıl olan bir kişi, affa bağlı şartlı salıverilmede, genel ilkeye uygun olarak 12 yıllık indirimden yararlandığı ve şartla salıverilmek için 12 yıl yatması gerektiği halde, ölüm ve müebbed hapse mahkûm olup cezaları afla 30 ve 24 yıla çevrilmiş kişiler 10 ve 8 yıllık indirimden faydalanmış ve şartlı tahliye için birincilerin 20 yıl, diğerlerinin 16 yıl yatmaları zorunlu olmuştur. Başka bir deyimle, bir tek suçtan hükümlü olanlar daha az, birkaç ağır suçtan hükümlü olanlar ise daha çok indirimden yararlandırılmışlardır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 1975 yılında aldığı 1/1183-182 sayılı karar bu haksızlığı açıkça ortaya koymaktadır.

1803 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 18.5.1974 tarihinden günümüze kadar, bu hatanın ve haksızlığın önlenmesi, düzeltilmesi yoluna gidilmemiştir. Birçok cezaevlerinde tutuklularla hükümlüler, durumu çeşitli vesilelerle Adalet Bakanına, sair Bakanlık ilgililerine ve ayrıca TRT aracılığı ile kamu oyuna aksettirmişler, fakat istekleri yerine getirilmemiştir. Özellikle, son defa senatodan geçerek yasalaşan yeni tasarıda bu soruna çözüm yolu getirebilecek bir hüküm konmaması üzüntü vericidir.

Ölüm ve yaşam boyu hapis cezası hükümlülerinin uğradıkları, eşitlik kuralına aykırı olan, bu haksızlığın, halen Millet Meclisi gündeminde bulunan infaz tasarısında düzeltilmesi olanağı vardır. «1803 sayılı Af Yasasının uygulanmasında cezaları ölümden 30 yıla, yaşam boyu hapisten 24 yıla çevrilenlerin şartla salıverilmelerinde, dışarıda geçirecekleri süre 36 yıl üzerinden hesaplanır» biçiminde tasarıya konacak bir ek madde sorunu çözebilir.

Bu grevimizin uyarı niteliğinde olduğunu, isteklerimizin dikkate alınmaması halinde, yalnız Kocaeli Cezaevinde değil, bütün Türkiye Cezaevlerinde başlayacak ve gelişmesinin hangi noktalara ulaşacağı şimdiden belliolmayan huzursuzlukların sorumlusu; tüm hükümlü ve tutukluların sorunlarına köklü eğilmiyen devlet yetkilileri olacaktır.

Sayın yetkililer ve yüce halkımız... Tutuklu ve mahkûmların sorunu, bütün Türkiyenin sorunların dan ayrı değildir. Bizlere kulak veriniz.

Kocaeli Cezaevi tutuklu ve hükümlüleri adına
Cezaevi Mahkûmlar Temsilcisi
YILMAZ GÜNEY

DEVRİMCİ SANAT VE EDEBİYAT, GERÇEK HAYATTAN ÇIKARILMIŞ KİŞİLER YARATMALI VE KİTLELERİN TARİHİ İLERLEYİŞİNE YARDIMCI OLMALIDIR. SÖZGELİMİ, BİR YANDA AÇLIĞIN SOĞUĞUN VE ZULMÜN GETİRDİĞİ ACILAR, ÖTE YANDA İNSANIN İNSAN TARAFINDAN SÖMÜRÜLMESİ VE EZİLMESİ VARDIR. BU GERÇEKLER HER YERDE VARDIR. İNSANLAR BUNLARA OLAĞAN ŞEYLER GÖZÜ İLE BAKARLAR. OYSA YAZAR VE SANATÇILAR BÖYLE GÜNLÜK OLAYLARI YOĞUNLAŞTIRIRLAR, BU OLAYLARIN BAĞRINDAKİ ÇELİŞMELERİ VE MÜCADELELERİ GÖZLER ÖNÜNE SERERLER VE KİTLELERİ UYANDIRAN, COŞKU İLE TUTUŞTURAN VE ONLARI ÇEVRELERİNİ DEĞİŞTİRMEK ÜZERE BİRLEŞMEYE VE MÜCADELEYE YÖNELTEN ESERLER YARATILIR.

MAO ZEDUNG